

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ
ΜΟΝΑΔΩΝ

Πτυχιακή εργασία

Καλλιακούδη Αρτεμισία

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Δρ. Μαργαρίτα Κομνηνού

*«Απλά δεν
είναι για
μένα!»:*

Εξερευνώντας την
μη-επισκεψιμότητα
στα μουσεία μέσω
της αφήγησης

Πύργος 2017

Υπεύθυνη Δήλωση Πνευματικών Δικαιωμάτων και Λογοκλοπής

Η κατώθι υπογράφουσα σπουδάστρια έχοντας επίγνωση των συνεπειών του Νόμου περί Λογοκλοπής, δηλώνω υπεύθυνα ότι είμαι συγγραφέας αυτής της Πτυχιακής Εργασίας, έχω αναφέρει στην Βιβλιογραφία μου όλες τις πηγές τις οποίες χρησιμοποίησα και έλαβα ιδέες ή δεδομένα. Δηλώνω επίσης ότι οποιοδήποτε στοιχείο ή κείμενο το οποίο έχω ενσωματώσει στην εργασία μου προερχόμενο από Βιβλία ή άλλες εργασίες ή το διαδίκτυο, γραμμένο ακριβώς ή παραφρασμένο, το έχω πλήρως αναγνωρίσει ως πνευματικό έργο άλλου συγγραφέα και έχω αναφέρει ανελλιπώς το όνομά του και την πηγή προέλευσης.

Η σπουδάστρια

Ημερομηνία: **20/07/2017**

Αρτεμισία Καλλιακούδη

(υπογραφή)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η πτυχιακή αυτή εργασία, αποτελεί την κορύφωση των σπουδών μου στο ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας, Παράρτημα Πάτρας, Διοίκηση Οικονομία Και Επικοινωνία Πολιτιστικών Και Τουριστικών Μονάδων (πρώην τμήμα Μουσειολογίας Μουσειογραφίας και Σχεδιασμού Εκθέσεων) και είναι αποτέλεσμα μιας διεξοδικής έρευνας και καταγραφής θεωρητικών προβληματισμών που αφορούν τη μη – επισκεψιμότητα στα μουσεία. Μέσα από τις αφηγήσεις έξι διαφορετικών μεταξύ τους συνανθρώπων μας, μπορούμε να διερευνήσουμε την τάση τους για μουσειακή εμπειρία και την άποψη που έχει ο καθένας από αυτούς σχετικά με την μη – επισκεψιμότητα στα μουσεία.

Με την υποστήριξη της καθηγήτριας μου, κυρίας Κομνηνού, μου δόθηκε η ευκαιρία να προσεγγίσω εις βάθος τις ομοιότητες και τις διαφορές των συνεντευξιαζόμενων, μέσα από την ποιοτική έρευνα την οποία πραγματοποίησα. Κατάφερα μέσα από τις αφηγήσεις τους, να λάβω πολλές, διαφορετικές μεταξύ τους αλλά και πολύ ενδιαφέρουσες απαντήσεις στα ερευνητικά μου ερωτήματα, οι οποίες ωστόσο, δημιούργησαν με τη σειρά τους καινούργια ερωτήματα, τα οποία δίνουν την ευκαιρία σε μένα ή σε κάποιον συνάδελφο, να τα απαντήσουμε σε μια περαιτέρω έρευνα στο μέλλον.

Για την διεκπεραίωση της πτυχιακής μου εργασίας, θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε όλους όσους με βοήθησαν και συνέβαλαν σε αυτή την προσπάθεια.

Αρχικά την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου, κυρία Κομνηνού Μαργαρίτα, για την συνεχή καθοδήγησή της, για τις πολύτιμες και ουσιώδεις συμβουλές της, την ενθάρρυνση και την εμπιστοσύνη που μου έδειξε από την αρχή.

Τους συνεντευξιαζόμενους, θα κρατήσω την ανωνυμία τους και θα αναφέρω τα ψευδώνυμά τους, τον Δημοσθένη, την Ελεάνα, την Κωνσταντίνα, την Μαρία, την Σοφία και τον Σπύρο για τον χρόνο που διέθεσαν και την ειλικρίνειά τους.

Την Δασκαλάκη Μαρία για τις σημαντικές συμβουλές της και τη συνεχόμενη βοήθεια και αντοχή της.

Τους γονείς μου και τα αδέρφια μου, για την υποστήριξη τους και τους φίλους μου για την υπομονή και την στήριξη τους.

Ευχαριστώ όλους από καρδιάς για την υπομονή και τη στήριξη σας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ένα μεγάλο μέρος της βιβλιογραφίας έχει ήδη ασχοληθεί με την κατανόηση των κινήτρων που ωθούν το άτομο να επισκεφτεί κάποιο Μουσείο. Οι λόγοι, όμως, για τους οποίους κάποιος/α αποφασίζει να απέχει από τα Μουσεία δεν είναι και τόσο ξεκάθαροι. Μια πρόσφατη έρευνα συνδέει την αύξηση στον αριθμό των επισκεπτών στα ελληνικά δημόσια Μουσεία (και τους Αρχαιολογικούς χώρους) με την αύξηση στον τουρισμό, υποστηρίζοντας ότι οι Έλληνες δεν έχουν και τόσο στενή σχέση με τα Μουσεία. Ποιοι είναι οι λόγοι που συμβαίνει αυτό;

Η εργασία αυτή πραγματεύεται την μη επισκεψιμότητα στα μουσεία, μέσα από αφηγήσεις συνανθρώπων μας, οι οποίοι δεν έχουν επισκεφτεί κάποιο μουσείο τα τελευταία πέντε χρόνια. Για την εκπόνηση της εργασίας ακολούθησα την ποιοτική μεθοδολογία. Η ποιοτική προσέγγιση στην έρευνα έχει ως στόχο την διερεύνηση και κατανόηση σε βάθος των κοινωνικών φαινομένων. Πραγματοποιήθηκαν έξι συνεντεύξεις με άτομα που διαμένουν στο νησί τις Κεφαλονιάς. Μέσα από τις αφηγήσεις τους, μπόρεσα να διερευνήσω σε βάθος τη στάση, τις αντιλήψεις, τα κίνητρα, καθώς και τα συναισθήματα που ωθούν ή αποτρέπουν κάποιον να επισκεφθεί ένα μουσείο. .

Ενώ μπορούμε να διακρίνουμε μια σαφή κατανόηση από όλους τους συμμετέχοντες για τον σπουδαίο ρόλο και την σημασία των μουσείων στην ζωή μας, η απόφαση αλλά και η πρακτική της επίσκεψης ενός τέτοιου χώρου φαίνεται να επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από τον κοινωνικό μας περίγυρο και το κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο μεγαλώνουμε, το μορφωτικό μας επίπεδο, τη θεματική του μουσείου και το προσωπικό μας γούστο, αλλά και τον τρόπο διαμονής μας.

Λέξεις κλειδιά : μουσείο, επισκεψιμότητα, μη επισκεψιμότητα, επισκέπτης, αφήγηση, Ελλάδα.

ABSTRACT

Gaining an understanding of the incentives that inspire the visitation of museums has already been examined to some extent in the relevant literature. The reasons, however, behind decisions to abstain from visiting museums remain largely unclear and understudied. A recent study linked the observed increase in the number of visitors in Greek public museums (and archaeological sites) with an increase in tourism, arguing that Greeks do not actually have a close relationship with museums. Is this really the case, and if yes, why?

This study explores non-visitation in museums through the narratives of people who have not visited a museum in the last five years. The research adopted a qualitative methodology. This qualitative approach facilitated the in-depth exploration and understanding of this particular social phenomenon. Six interviews were held with people residing in the island of Cephalonia. Through their narratives, I was able to explore attitudes, perceptions, motives and feelings that push or prevent someone from visiting a museum.

Whilst we can detect a clear understanding of all participants regarding the role and importance of museums in our lives, the decision and the practice of visiting such a space seems to be influenced to a certain extent by our social environment, our education, our personal taste and the theme of the museum, as well as other practical factors such as our place of residence and our available income.

Keywords: museum, visitation, non-visitation, visitor, narration, Greece

Περιεχόμενα

1	ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
2	ΚΕΦΑΛΑΙΟ : ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	3
2.1	Το Μουσείο.....	3
2.2	Η Έννοια του Μουσείου σε Διεθνές Επίπεδο. Ο Ορισμός του ICOM.....	3
2.3	Διερεύνηση των Όρων, Μουσειολογία και Μουσειογραφία	4
2.4	Ο Ρόλος του Μουσείου.....	4
2.5	Επισκεψιμότητα.....	5
2.6	Λόγοι Επισκεψιμότητας.....	6
2.7	Προφίλ Επισκεπτών	7
2.8	Προσδοκίες επισκεπτών	9
2.9	Μη Επισκεψιμότητα	10
2.10	Λόγοι μη Επισκεψιμότητας.....	10
2.11	Ερευνητικά Ερωτήματα	11
3	ΚΕΦΑΛΑΙΟ : ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	12
3.1	Ποιοτική και Ποσοτική Έρευνα.....	12
3.2	Ποιοτική Προσέγγιση της έρευνας μου.....	12
3.3	Προφίλ συνεντευξιαζόμενων.....	15
3.4	Ανάλυση συνέντευξης και τρόπος απομαγνητοφώνησης	15
3.5	Περιορισμοί ποιοτικής μεθοδολογίας.....	16
4	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	17
4.1	Ανάλυση Βασίλη	17
4.2	Ανάλυση Σοφίας	19
4.3	Ανάλυση Μαρίας	22
4.4	Ανάλυση Δημοσθένη	25
4.5	Ανάλυση Κωνσταντίνας	29
4.6	Ανάλυση Ελεάνας	31
5	ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	34
5.1	Κοινωνικός Περίγυρος	34
5.2	Μόρφωση	35
5.3	Διαμονή και προσβασιμότητα.....	35
5.4	Προσωπικό Γούστο και Θεματική Μουσείου.....	36

5.5	Μεμονωμένος Επισκέπτης ή Ομαδική Εμπειρία.....	37
5.6	«Πρέπει» να πηγαίνουμε, αλλά δεν το κάνουμε	37
6	ΚΕΦΑΛΑΙΟ : ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ	39
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	40
	Ελληνόγλωσση	40
	Ξενόγλωσση	40

1 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός αυτής της εργασίας είναι να καταφέρουμε να ανακαλύψουμε, μέσα από την ποιοτική προσέγγιση της έρευνας, ποιος είναι ο λόγος που οι άνθρωποι πιστεύουν πως τα μουσεία «δεν είναι για αυτούς» και τους λόγους μη επισκεψιμότητας των μουσείων. Μέσα από ένα μικρό δείγμα συνανθρώπων μας, των οποίων τις αφηγήσεις θα διαβάσουμε παρακάτω, ψάχνουμε να βρούμε τα κριτήρια στα οποία στηρίζουν την άποψη τους, τη συμπεριφορά τους μέσα από προσωπικές μουσειακές εμπειρίες και γεγονότα που συγκράτησαν έπειτα από κάποια επίσκεψη σε κάποιο μουσείο.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, μέσα από μια επισκόπηση της βιβλιογραφίας θα προσπαθήσουμε να παρουσιάσουμε την μέχρι τώρα γνώση πάνω στο θέμα που θα ερευνήσουμε. Το πρώτο θέμα με το οποίο θα ασχοληθούμε αφορά τα μουσεία, για το ποιος είναι ο ρόλος τους στην κοινωνική και πολιτιστική ζωή και πόσο σημαντική είναι προσφορά τους. Έπειτα, θα ασχοληθούμε με τους στόχους που επιδιώκουν τα σημερινά μουσεία και στο άνοιγμα που επιδιώκουν στο ευρύ κοινό και τέλος για το πώς οι εξελίξεις στην πολιτική, οικονομική και επιστημονική ζωή έχουν επηρεάσει τη δομή και την πορεία ανάπτυξης των ευρωπαϊκών μουσείων τον τελευταίο αιώνα. Στην πορεία του κεφαλαίου θα ασχοληθούμε με την επισκεψιμότητα στα μουσεία και την μουσειακή εμπειρία γενικότερα, τους λόγους που ο κόσμος επισκέπτεται τα μουσεία, τα πλεονεκτήματα που προσφέρει μια επίσκεψη σε μουσείο και την ανάγκη των επισκεπτών να ζήσουν μια διαφορετική εμπειρία από τις προκαθορισμένες μέσα από μια ανάλογη επίσκεψη.

Στο εν λόγω κεφάλαιο, θα γίνει επίσης αναφορά στο προφίλ των επισκεπτών καθώς και στους λόγους που επιλέγουν να επισκεφτούν κάποιο μουσείο. Όσον αφορά το προφίλ των επισκεπτών θα αναζητήσουμε τους παράγοντες που το προσδιορίζουν όπως είναι η ηλικία, η μόρφωση, το εισόδημα, η εθνικότητα, οι μουσειακές εμπειρίες, το ειδικό ενδιαφέρον σε θέματα που μπορεί να καλύπτει ένα μουσείο, οι κοινωνικές υποχρεώσεις και γενικότερα οι προσωπικές μας επιλογές στον ελεύθερο χρόνο. Με βάση όλα τα παραπάνω θα απαντήσουμε κατά πόσο οι παραπάνω παράγοντες επηρεάζουν την επίσκεψη στα μουσεία και ποιοι είναι οι λόγοι που μπορεί να συμβαίνει κάτι τέτοιο. Θα γίνει μια προσπάθεια να συνδέσουμε τους παραπάνω παράγοντες με τους λόγους που κάποιος επιλέγει να επισκεφτεί ένα μουσείο και θα τους διαχωρίσουμε σε ψυχαγωγικούς- κοινωνικούς, εκπαιδευτικούς και ειδικούς- ψυχολογικούς λόγους.

Άλλο ένα θέμα που θα μας απασχολήσει στο κεφάλαιο αυτό είναι οι προσδοκίες των επισκεπτών. Οι προσδοκίες των επισκεπτών αλλάζουν ανάλογα με τη θεματική του μουσείου, την ηλικία του επισκέπτη, το μορφωτικό επίπεδο καθώς και από την ομάδα στην οποία συμμετέχει κατά τη διάρκεια του επισκέπτη. Έπειτα, θα γίνει αναφορά στην μη επισκεψιμότητα και θα γίνει ανάλυση των αιτιών που οδηγούν σε αυτή τη συμπεριφορά. Τα αίτια οφείλονται όπως θα δούμε παρακάτω, είτε στην απομόνωση του ατόμου από τα κοινωνικά και πολιτιστικά δρώμενα, είτε εξαιτίας της μειωμένης ενημέρωσης, η οποία προέρχεται από μη ολοκληρωμένες πληροφορίες, είτε εξαιτίας μειωμένων δεξιοτήτων, λ.χ. αναπηρία, πράγμα που οδηγεί το άτομο ανασφάλεια, πιστεύοντας πως δεν θα μπορέσει να ανταπεξέλθει σε μια τέτοια δραστηριότητα, είτε σε οικονομικούς λόγους, είτε τέλος σε έλλειψη

προσωπικού ελεύθερου χρόνου. Στο τέλος του κεφαλαίου, θα παρουσιάσουμε τα ερευνητικά ερωτήματα που διέπουν την έρευνά μας.

Στο τρίτο κεφάλαιο, θα γίνει εκτενής αναφορά στη μεθοδολογία και στον τρόπο με τον οποίο έγινε η προσέγγιση της έρευνας. Θα γίνει ενημέρωση σχετικά με το πώς έγινε η επιλογή της ποιοτικής έρευνας, γνωριμία με τους έξι συνεντευξιαζόμενους μέσα από σχετικό πίνακα, καθώς επίσης θα δοθούν και οι ερωτήσεις τις οποίες κλήθηκαν να απαντήσουν μέσα από την συνέντευξη.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, παρουσιάζονται αναλυτικά ~~αναγράφονται~~ τα αποτελέσματα της έρευνας. Σε πρώτο στάδιο, θα διαβάσουμε τις αφηγήσεις των συμμετεχόντων στην έρευνα, τις προσωπικές τους απόψεις και εμπειρίες, τους λόγους που τους έχουν κρατήσει μακριά από τα μουσεία, καθώς και αυτούσια λόγια σε σχετικά σημεία. Σε αυτό το κεφάλαιο θα προσπαθήσω, μέσα από προσωπικά σχόλια, να γνωρίσω τους συμμετέχοντες και να βρω την πραγματική αιτία, για το κάθε άτομο ξεχωριστά, που τους οδήγησαν σε αυτή την συμπεριφορά.

Το πέμπτο κεφάλαιο αποτελείται από τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξα ~~μετά~~ μέσα από την ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας και σε συνδυασμό με την υπάρχουσα βιβλιογραφία, ~~που έγινε στο τρίτο κεφάλαιο~~. Θα αναλύσω κατά πόσο ο κοινωνικός περίγυρος και το περιβάλλον στο οποίο ζούμε καθημερινά, επηρεάζει την κρίση των συμμετεχόντων και κατ' επέκταση και την κρίση όλων μας, κατά πόσο η μόρφωση και η «καλλιέργεια», στην οποία αναφέρθηκαν κάποιοι από τους συμμετέχοντες, καθώς και η διαμονή και η προσβασιμότητα, διαδραματίζουν κάποιο ρόλο στην επισκεψιμότητα ή μη επισκεψιμότητα στα μουσεία. Έπειτα, θα απαντήσω στο ερώτημα για το αν, το προσωπικό γούστο και η θεματική των μουσείων επηρεάζουν την απόφαση μας να επισκεφτούμε ή όχι κάποιο μουσείο, και τέλος θα απαντήσουμε στο ερώτημα για το αν υπάρχει μεμονωμένος επισκέπτης στα μουσεία ή οι περισσότεροι από μας συνδυάζουμε την επίσκεψη στο μουσείο με μια ομαδική εμπειρία.

Στο έκτο κεφάλαιο θα κάνω κάποιες προτάσεις προσέγγισης του θέματος, για περαιτέρω μελλοντική έρευνα είτε από μένα, είτε από κάποιον συνάδελφο. Βρήκα ενδιαφέρον το γεγονός ότι μπορούμε να προσεγγίσουμε το θέμα με την ποσοτική μέθοδο, εφόσον εγώ ήδη το προσέγγισα με την ποιοτική, ή με μικτές προσεγγίσεις που είναι συνδυασμός και των δυο. Επίσης, μπορούμε να διαχωρίσουμε τους συμμετέχοντες ανάλογα με το φύλο τους και να συγκρίνουμε, ώστε να βρούμε ομοιότητες και διαφορές, με την εθνικότητα, και με ηλικιακά κριτήρια.

2 ΚΕΦΑΛΑΙΟ : ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Σε αυτό το κεφάλαιο θα αναφερθώ στη έννοια του μουσείου, στους ορισμούς της Μουσειολογίας και της Μουσειογραφίας καθώς και στο ρόλο του μουσείου. Ακόμα θα παραθέσω στοιχεία για την επισκεψιμότητα, την μη – επισκεψιμότητα, τους λόγους επίσκεψης σε ένα μουσείο, τους λόγους μη – επισκεψιμότητας, το προφίλ των επισκεπτών και τις προσδοκίες των επισκεπτών, όλα αυτά, με βάση σχετική βιβλιογραφία. Τελειώνοντας το κεφάλαιο θα καταλήξω στα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία συγκέντρωσα.

2.1 Το Μουσείο

Ο όρος μουσείο, προέρχεται από την αρχαιοελληνική γλώσσα και σήμαινε τον ναό που ήταν αφιερωμένος στις Μούσες, οι οποίες ήταν κόρες του Δία και της Μνημοσύνης, και στις τέχνες που αυτές αντιπροσώπευαν (Βουδούρη, 2003). Ο όρος αυτός έχει αλλάξει έννοια κατά τη διάρκεια των αιώνων που ακολούθησαν. Ωστόσο μπορούμε όλοι να αντιληφθούμε πως η έννοια του μουσείου με τη σημερινή της υπόσταση δεν μπορεί να συνδεθεί με την αρχαιότητα, και το μουσείο σήμερα αποτελείται από έργα τέχνης ανθρώπων που εμπνεύστηκαν από τις «τέχνες» των μουσών (Νάκου, 2001).

Συμφώνα με την Νάκου (2001), τα μουσεία ως θεσμός, συνδέονται άμεσα με το ιστορικό, πολιτισμικό, κοινωνικό και επιστημονικό περιβάλλον μέσα στο οποίο ιδρύονται και λειτουργούν. Για αυτό τον λόγο δεν είναι διαχρονικές παρουσίες που διατηρούν τον ίδιο χαρακτήρα καθ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας τους, αλλά διαφοροποιούνται ανάλογα με το ιστορικό, το κοινωνικό και το πολιτισμικό τους πλαίσιο. Αν και τα μουσεία, τη σημερινή εποχή, είναι συνδεδεμένα με την τάση συλλογής αντικειμένων διαφέρουν μεταξύ τους ως προς το χαρακτήρα και τη λειτουργία τους καθώς και ως προς τη θεματική.

2.2 Η Έννοια του Μουσείου σε Διεθνές Επίπεδο. Ο Ορισμός του ICOM

Ο ευρύτερα καθιερωμένος ορισμός, διεθνώς, του μουσείου σήμερα είναι αυτός που δίνεται στο νεότερο Καταστατικό του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (ICOM) (Κοπεγχάγη 1974, άρθρο 3, όπως και κατόπιν, Χάγη 1989, αρ.2 παρ.1) . Το μουσείο ορίζεται ως «μόνιμος θεσμός (“institution”), χωρίς κερδοσκοπικό χαρακτήρα, στην υπηρεσία της κοινωνίας και της ανάπτυξής της, ανοιχτός στο κοινό, ο οποίος αποκτά, συντηρεί, ερευνά, γνωστοποιεί (“communicates”/ “communiqué”) και –κυρίως- εκθέτει υλικές μαρτυρίες του ανθρώπου και του περιβάλλοντός του με σκοπό τη μελέτη, την εκπαίδευση και την ψυχαγωγία». (Βουδούρη, 2003) Επίσης, η Ένωση Μουσείων της Βρετανίας το 1984, παραθέτει ένα παρόμοιο, με τον ICOM, ορισμό: «το μουσείο είναι ένας οργανισμός που συλλέγει, τεκμηριώνει, διαφυλάσσει, εκθέτει και ερμηνεύει υλικές μαρτυρίες και σχετικές πληροφορίες για το δημόσιο όφελος» (Οικονόμου, 2003). Το 1998 όμως ο ορισμός αυτός αναδιατυπώνεται ως

εξής: «*Τα μουσεία επιτρέπουν στους ανθρώπους να εξερευνούν συλλογές για έμπνευση, μάθηση και ψυχαγωγία. Κάνουν προσιτά αντικείμενα και δείγματα του φυσικού κόσμου, τα οποία διαφυλάσσουν για την κοινωνία*» (Οικονόμου, 2003). Συγκρίνοντας τους δύο ορισμούς της Ένωσης Μουσείων της Βρετανίας, παρατηρούμε ότι ο πρώτος παρουσιάζει ομοιότητες με ότι ορίζει το ICOM, με το μουσείο να επικεντρώνεται στις συλλογές του και στην επιμέλεια αυτών με σκοπό το κοινωνικό όφελος. Από μια άλλη σκοπιά ο δεύτερος ορισμός αναφέρεται αποκλειστικά στον άνθρωπο και στην σχέση του με το μουσείο, δίνοντας στον επισκέπτη την δυνατότητα ενός διαδραστικού ρόλου μέσα στο χώρο του μουσείου και όχι απλά τον ρόλο του θεατή.

Μορφοποιήθηκε: Γραμματοσειρά: Πλάγια

2.3 Διερεύνηση των Όρων, Μουσειολογία και Μουσειογραφία

Το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων (ICOM) συνέταξε ορισμούς για την μουσειολογία και την μουσειογραφία. Η μουσειολογία, ορίζεται ως η επιστήμη που ασχολείται με τα μουσεία. Πιο συγκεκριμένα η μουσειολογία «έχει να κάνει με τη μελέτη της ιστορίας και του υπόβαθρου των μουσείων, του ρόλου τους στην κοινωνία, συγκεκριμένων συστημάτων για την έρευνα, τη συντήρηση, την εκπαίδευση και την οργάνωση, της σχέσης με το φυσικό περιβάλλον, και της ταξινόμησης διαφορετικών ειδών μουσείων. Εν συντομία, η μουσειολογία είναι ο κλάδος της γνώσης που ασχολείται με τη μελέτη των στόχων και την οργάνωση των μουσείων» (Οικονόμου, 2003). Το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων (ICOM) συνδέει τη μουσειογραφία με την μουσειολογία. Πιο συγκεκριμένα «Μουσειογραφία είναι το σύνολο των τεχνικών που σχετίζονται με τη μουσειολογία. Καλύπτει μεθόδους και πρακτικές λειτουργίας των μουσείων, σε όλους τους διαφορετικούς τομείς τους» (Οικονόμου, 2003). Το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων προτείνει δύο ξεχωριστούς ορισμούς για την μουσειολογία και την μουσειογραφία στοχεύοντας στην ευκολότερη κατανόησή τους. Ωστόσο, οι δύο έννοιες είναι άρρηκτα συνδεδεμένες, αφού η μελέτη των μουσείων σε θεωρητικό επίπεδο είναι απαραίτητη για την πρακτική εφαρμογή σε αυτά.

2.4 Ο Ρόλος του Μουσείου

Ο Κώδικας Δεοντολογίας για τα μουσεία, που συνέταξε το ICOM επισημαίνει το ρόλο του μουσείου ως χώρου που διαφυλάσσει, προστατεύει και αναδεικνύει τόσο τη φυσική όσο και την πολιτιστική κληρονομιά. Επίσης, τα μουσεία διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην ερμηνεία και αξιοποίηση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς. Τέλος, λειτουργώντας νομότυπα αναλαμβάνουν να συνεργάζονται με τις κοινότητες από τις οποίες προέρχονται οι συλλογές τους και με τις κοινότητες τις οποίες εξυπηρετούν (ICOM-ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ, 2009), (Οικονόμου, 2003).

Το μουσείο καλείται να διαδραματίσει ένα ρόλο, δευτερεύοντα, σε σχέση με τον ρόλο του ίδιου του επισκέπτη του, ο οποίος πλέον αποτελεί και τον κεντρικό «ήρωα» και πρέπει να αποσκοπεί στο να του κεντρίσει το ενδιαφέρον. Το μουσείο πλέον καλείται να είναι θησαυροφυλάκιο αντικειμένων για την τοπική κοινωνία,

παράγοντας υλικής, οικονομικής, πολιτισμικής και κοινωνικής ανάπτυξης της εκάστοτε περιοχής και να είναι προσιτό σε όλους ανεξάρτητα από διανοητικά, σωματικά, κοινωνικά, πολιτισμικά και οικονομικά κριτήρια. Το μουσείο ανήκει σε όλους. Επίσης, πρέπει να αποτελεί τόπο ανάδειξης της πολιτισμικής διαφορετικότητας καθώς και παράγοντα κοινωνικής συνοχής και ενσωμάτωσης. Το μουσείο οφείλει να είναι χρήσιμο στην εκπαίδευση όλων των βαθμίδων και να είναι αναπόσπαστα δεμένο με τη μαθητική κοινότητα. Πρέπει να είναι τόπος συνάντησης των μελών της εκάστοτε τοπικής κοινωνίας και να είναι δημιουργός εισοδήματος για τα μέλη της. Τέλος, πρέπει να αποτελεί τουριστικό θέλγητρο, να είναι οικονομικά υγιές και να είναι υπόδειγμα παροχής υπηρεσιών. Όλες τις παραπάνω προϋποθέσεις πρέπει να πληρούν τα μουσεία, ώστε να θεωρείται ότι έχουν επιτύχει τον στόχο τους (Black, 2009).

2.5 Επισκεψιμότητα

Ενίοτε η επίσκεψη σε ένα μουσείο λειτουργεί σαν τρόπος της καθημερινής ζωής, δεν στοχεύει στην πολιτιστική γνώση, αδιαφορεί για αυτήν και εστιάζει στο «πρέπει να γίνει» (Longhurst και Bagnall και Savage, 2004). Ένας επισκέπτης που βρίσκεται με τη θέληση του σε ένα μουσείο συγκαταλέγεται, σύμφωνα με την άποψη του Black στο «ελεύθερο» κοινό, πράγμα που σημαίνει πως, ενδιαφέρεται για τα εκθέματα και έχει αρκετό χρόνο που μπορεί να τους αφιερώσει. Η επίσκεψη του «ελεύθερου» κοινού σε ένα μουσείο μπορεί να έχει ως κίνητρα τη διασκέδαση και την ψυχαγωγία, την αυτοβελτίωση και τον εμπλουτισμό των γνώσεων του και γενικότερα ενδιαφέρεται για αυτού του είδους ασχολίες. Για να θελήσει όμως κάποιος να επισκεφτεί ένα μουσείο, το ίδιο το μουσείο πρέπει να προσελκύσει τον επισκέπτη με διάφορους τρόπους. Το κοινό είναι διαφορετικό μεταξύ του, για αυτόν τον λόγο πρέπει το μουσείο να το προσελκύσει με διαφορετικούς τρόπους. Επιπλέον η εξωτερική εμφάνιση μετράει πάντα για τον επισκέπτη, και είναι ζωτικής σημασίας για την επισκεψιμότητα του κόσμου που δεν επιλέγει το μουσείο ως τόπο ψυχαγωγίας. Άλλο ένα θέμα που προκύπτει είναι η μουσειακή εμπειρία και πως αυτή επιδρά στο κοινό μέσα από την επίσκεψη, τη διαδρομή, την ανταλλαγή εντυπώσεων με άλλους ανθρώπους και γενικά την υποστήριξη του κοινού από το μουσείο. Ακόμη και η είσοδος και το εισιτήριο παίζουν σημαντικό ρόλο στην επισκεψιμότητα καθώς πολλοί κάνουν πίσω αν η είσοδος δεν εμπνεύσει ασφάλεια και το εισιτήριο δεν είναι οικονομικά προσιτό (Black, 2003). Η επίσκεψη σε ένα μουσείο συνδέεται άρρηκτα με την εμφάνιση του μουσείου, τόσο με την εξωτερική όσο και με την εσωτερική.

Οι λόγοι, λοιπόν, που κάποιος θα επιλέξει μια επίσκεψη σε ένα μουσείο, ποικίλλουν. Μπορούμε να παρατηρήσουμε πως ο μεγαλύτερος αριθμός επισκεπτών αποτελείται από ομάδες, είτε από οικογένειες είτε στα πλαίσια μιας κοινωνικής εξόδου. Σε έρευνες έχει αποδειχτεί πως το μεγαλύτερο ποσοστό επισκεπτών αποτελείται από άτομα κάτω των 16 ετών, τα οποία επισκέπτονται τα μουσεία είτε στα πλαίσια σχολικών εκπαιδευτικών εκδρομών, είτε με τις οικογένειες τους (Black, 2003). Οπότε μπορούμε να αντιληφθούμε τον εκπαιδευτικό χαρακτήρα του μουσείου. Δεν μπορούμε φυσικά να παραβλέψουμε το γεγονός πως το μουσείο αποτελεί έναν τουριστικό προορισμό, πράγμα που επιδρά στην επισκεψιμότητα ενός μουσείου αφού αυτό θεωρείται πολιτιστικό αξιοθέατο για τους ενδοχώριους προορισμούς (Jansen-Verbeke και Rekom, 1996). Τέλος, ένα μεγάλο ποσοστό

επισκεπτών αφορά άτομα μορφωμένα που έχουν λόγο να βρίσκονται στα μουσεία, και από άτομα με οικονομική ευχέρεια που τους επιτρέπει μια αντίστοιχη ψυχαγωγία.

2.6 Λόγοι Επισκεψιμότητας

Σε αυτήν την ενότητα θα απαντήσουμε στο ερώτημα, γιατί να θέλει να επισκεφτεί κάποιος ένα μουσείο. Ας πάρουμε για αρχή τους λόγους που έχει ένα άτομο να επισκεφτεί ένα μουσείο. Οι λόγοι του εξαρτώνται από διάφορους παράγοντες όπως τα προσωπικά βιώματά του –ερεθίσματα-, την εκπαίδευσή του, την κοινωνική του τάξη όσο και το εισόδημά του καθώς και πως προσδοκά να αξιοποιήσει τον ελεύθερο χρόνο του- (Slater, 2007). Έτσι ο επισκέπτης απολαμβάνει αυτό που επιθυμεί σε ένα περιβάλλον που στοχεύει σε μεγάλο βαθμό στις προσδοκίες του. Φυσικά συμβάλλουν σε αυτή του την επιλογή και άλλοι παράγοντες εξίσου σημαντικοί όπως το κόστος .

Αναφερόμενη ως επί το πλείστον στον μεγαλύτερο όγκο των μουσείων, με ελάχιστες εξαιρέσεις ιδίως στον ιδιωτικό τομέα, έχουν προγραμματιστεί ημέρες ελεύθερης εισόδου για το κοινό, ανοιχτές εκθέσεις αλλά και μειωμένο εισιτήριο για κάποιες ομάδες επισκεπτών- λ.χ φοιτητές, μικρά παιδιά κλπ. Παρότι η είσοδος σε ένα μουσείο δεν φέρει ιδιαίτερα υψηλή τιμή έχει παρατηρηθεί ότι λαμβάνεται σαν επιρροή στην συχνότητα των επισκεπτών κυρίως από άτομα χαμηλού εισοδήματος.

Ένας επιπλέον λόγος είναι και ο χρόνος που χρειάζεται να επενδύσει κάποιος. Χρόνος στο να προσέλθεις, να εξερευνήσεις, να εκπαιδευτείς, να ψυχαγωγηθείς και να λάβεις τις ανάλογες γνώσεις, όταν γι' αυτή την επίσκεψη θυσιάζεται ο μη επαρκής χρόνος σου αντί άλλων υποχρεώσεων που θεωρείς σημαντικότερες (Falk και Dierking 1992). Υπάρχουν και άλλοι παράμετροι που ο επισκέπτης δεν είναι γνώστης αυτών όπως, η προσβασιμότητα και το πόση απόσταση χρειάζεται να διανύσει για ένα μουσείο, αν εξυπηρετείται αυτή η επίσκεψή του από μέσα μαζικής μεταφοράς και αν υφίσταται χώρος στάθμευσης. Επίσης, τα άτομα με ειδικές ανάγκες που αποτελούν ξεχωριστή ομάδα πρέπει να γνωρίζουν αν μπορούν τα μουσεία να ανταπεξέλθουν σε μια αντίστοιχη επίσκεψη βάση των αναγκών τους, τα εκθέματα (ετικέτες, οπτικοακουστικά μέσα) καθώς και αν η είσοδός τους στο μουσείο, είναι εύκολα προσβάσιμη (ράμπες, ανελκυστήρες, ειδικές τουαλέτες). Ο Rosenfeld, (1979), μετά από αρκετές έρευνες κατάφερε, να ορίσει και να κατηγοριοποιήσει τους λόγους που επισκέπτεται κάποιος ένα μουσείο. Αυτοί μπορούν να ενταχθούν σε τρεις ευρείες κατηγορίες:

1. *Ψυχαγωγικοί- κοινωνικοί λόγοι (social-recreational reasons)*. Το μουσείο καλύπτει την ανάγκη του ανθρώπου για ομαδικότητα, κοινωνικότητα συλλογικότητα, έτσι λειτουργεί σαν όργανο κοινωνικού συμπλέγματος που θα είσπραττε κάποιος σε ένα τόπο με κοινωνική υπόσταση, λ.χ. σε ένα ψυχαγωγικό πάρκο, εμπορικό κέντρο, στην παραλία.

2. *Εκπαιδευτικοί λόγοι (educational reasons)*. Ως έναρξη της γνώσης ή καλύτερα της «παραγωγής κουλτούρας» ο Graburn (1983) την αποδίδει στο χώρο του μουσείου στον οποίον οι επισκέπτες προσδοκούν να την εισπράξουν (γνώση). Κατά την Birney (1986) η γνώση αποδίδεται σε γενικό βαθμό στους επισκέπτες, χωρίς να αγγίζει την απόδοση της σχολικής μάθησης έτσι δημιουργεί στον επισκέπτη την θέληση για εξερεύνηση. Ο Falk (1992), μετά

από έρευνες του, συμπέρανε πως αρκετοί γονείς πιστεύουν ως δυνατό κίνητρο της εκπαίδευσης – μάθησης των παιδιών τους την επίσκεψη στο χώρο του μουσείου για ανάπτυξη γνώσεων και διεύρυνση των οριζόντων τους.

3. *Ειδικοί- ψυχολογικοί λόγοι (reverential reasons)*. Το μουσείο για κάποιους επισκέπτες προσφέρεται σαν μέρος ηρεμίας, φαντασίας που τους ωθεί σε άλλα μονοπάτια από την ρουτίνα της καθημερινότητας (Grabum, 1983). Κατά τον Falk (1992) με έρευνα που διεξήγαγε σε έντεκα μεγάλα μουσεία τέχνης κατέληξε ότι μεγάλο ποσοστό ατόμων επισκέπτεται τα μουσεία για να βιώσει μια διαφορετική εμπειρία.

2.7 Προφίλ Επισκεπτών

Με το πέρασμα του χρόνου πολλά είναι τα δημογραφικά στοιχεία που συνέλλεξαν τα μουσεία όσον αφορά τον καθορισμό του προφίλ του κοινού τους. Το φαινόμενο της επίσκεψης στα μουσεία δεν καλύπτεται πλήρως από τις έρευνες της διαχείρισης του ελεύθερου χρόνου, κάτι το οποίο συμβαίνει και στην χώρα μας, όπου οι έρευνες για το προφίλ των επισκεπτών στην Ελλάδα στηρίζονται μόνο σε αριθμητικά και στατιστικά στοιχεία. Αν γνωρίζαμε ποιος είναι ο επισκέπτης και ποια είναι τα χαρακτηριστικά του θα μπορούσαμε να υπολογίσουμε σε ένα βαθμό, πόσο συχνά θα βρεθεί σε ένα μουσείο και ποιοι είναι οι λόγοι που τον οδήγησαν εκεί. Οι παράγοντες κλειδιά που προσδιορίζουν το προφίλ των επισκεπτών είναι η ηλικία, η μόρφωση, το εισόδημα, η εθνικότητα, οι μουσειακές εμπειρίες, το ειδικό ενδιαφέρον σε θέματα που μπορεί να καλύπτει ένα μουσείο, οι κοινωνικές υποχρεώσεις και γενικότερα οι επιλογές μας στον ελεύθερο χρόνο (MORI, 2004). Όλα τα παραπάνω δημιουργούν το προσωπικό πλαίσιο (personal context) του επισκέπτη κατά το Μοντέλο Διαδραστικής Εμπειρίας (Interactive Experience Model) των Falk και Dierking (1992). Σύμφωνα με το Μοντέλο της Διαδραστικής Εμπειρίας, η επίσκεψη παρουσιάζεται ως ο συνδυασμός τριών παραγόντων οι οποίοι αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Ωστόσο, οι επιρροές τις οποίες το άτομο δέχεται μπορεί να είναι άνισες αναφορικά με τα ερεθίσματά του. Επομένως, η μουσειακή εμπειρία περιλαμβάνει τρία πλαίσια· το προσωπικό, το κοινωνικό και το φυσικό πλαίσιο. Εξετάζοντας το προσωπικό πλαίσιο ενός επισκέπτη προσκομίζουμε ωφέλιμα στοιχεία για το εάν θα επισκεφτεί το μουσείο, κάτω από ποιες συνθήκες θα πραγματοποιήσει την επίσκεψη και ποιές είναι οι προσδοκίες που αναμένει από την επίσκεψη.

Όσο περισσότερες πληροφορίες αποκτά το μουσείο για το κοινό του, τόσο βελτιώνει την επικοινωνία του και μπορεί να δημιουργήσει πιο εύκολα εκθέσεις που να αφορούν το μεγαλύτερο μέρος του κοινού. Γίνεται αναφορά σχετικά με το μεγαλύτερο μέρος του κοινού και όχι όλο, μιας και υπάρχουν πολλές και διαφορετικές ομάδες ανθρώπων, από τις οποίες η κάθε μία επισκέπτεται το μουσείο για ξεχωριστούς λόγους. Οι επισκέπτες μπορεί να είναι όλων ηλικιών, με διαφορετική κουλτούρα, επίπεδο γνώσεων και δεξιοτήτων. Ακόμα, μπορεί να είναι οικογένειες, σχολικές ομάδες, ομάδες τουριστών, ομάδες ανθρώπων διαφορετικής εθνικής προέλευσης και ομάδες ανθρώπων με ιδιαίτερες ανάγκες (Falk και Dierking, 1992).

Παρατηρείται συχνά ότι ο κόσμος προτιμά να επισκέπτεται ένα μουσείο ως ομάδα, με την οικογένεια του ή με γκρουπ παρά μόνος του (Black, 2009). Η οικογένεια και το σχολείο φαίνεται να επηρεάζουν την επισκεψιμότητα. Προφανώς άτομα τα οποία επισκέπτονται τα μουσεία με τη συνοδεία των γονέων ή των δασκάλων τους στην ενήλική ζωή τους συνεχίζουν να δείχνουν ενδιαφέρον για αυτά. Επίσης, παρατηρείται ότι η πλειοψηφία άλλων επισκεπτών είναι μεσαίου οικονομικού επιπέδου και μορφωμένοι. Άλλες έρευνες έχουν δείξει ότι διαφορετικοί τύποι μουσείων προσελκύουν και διαφορετικό κοινό. Τα μουσεία φυσικών επιστημών τα προτιμούν περισσότερο οι άνδρες, ενώ οι γυναίκες προτιμούν τα μουσεία τέχνης (Falk και Dierking, 1992).

Στα τέλη της δεκαετίας του 1960 ο Pierre Bourdieu (Οικονόμου, 2003) διεξήγαγε μια έρευνα καλύπτοντας όλη την Ευρώπη. Οι ιδέες του Bourdieu επιδρούν στον πολιτισμικό χώρο καθώς προσπαθούν να εξηγήσουν γιατί οι επισκέψεις στα μουσεία καθρεφτίζουν κοινωνικούς διαχωρισμούς καθώς και τον τρόπο που καταναλώνονται τα πολιτιστικά αγαθά. Στο βιβλίο του *Η Αγάπη της Τέχνης (The Love of Art: European Museums and Their Public.)*, ο Bourdieu μας ωθεί να αναρωτηθούμε γιατί η πρόσβαση στα πολιτιστικά αγαθά να είναι επιλογή της καλλιεργημένης τάξης και γιατί κάποιες ομάδες ανθρώπων αποφεύγουν την πρόσβαση σε αυτά. Απαντώντας δε ο ίδιος ότι αυτό που κατανοούμε είναι και αυτό που μας αρέσει. Άτομα πολλές φορές αποκλείονται από μόνα τους από το μουσείο, αφού δεν μπορούν να κατανοήσουν και να αισθανθούν την σημαντικότητα των πολιτιστικών αγαθών. Σε αυτό παίζει καθοριστικό ρόλο η οικογένεια και το σχολείο μιας και το άτομο θα πρέπει να έχει λάβει την κατάλληλη αισθητική γνώση για να έρθει πιο κοντά στον πολιτισμό (Bourdieu και Darbel, 1997). Με άλλα λόγια κατά τον Bourdieu η τέρψη για τέχνη δεν είναι έμφυτη αλλά λαμβάνεται από συνεχή εξάσκηση. Ο ίδιος αναφέρει στην *Διάκριση*, αυτή την γνώση ως «πολιτισμικό κεφάλαιο». Το πολιτισμικό κεφάλαιο λαμβάνεται σταδιακά μέσα από μια μακρόχρονη διαδικασία απόκλισης ή ενστάλαξης ιδεών. Το πολιτισμικό κεφάλαιο εσωκλείει τις γνώσεις, τις προϋποθέσεις, τα εκπαιδευτικά εφόδια και τα προσόντα, τα οποία λαμβάνουν χώρο σε δεδομένα κοινωνικά περιβάλλοντα (Bourdieu, 1986). Υποστηρίζει ότι το πολιτισμικό κεφάλαιο παραθέτει μια σειρά από ιδιότητες και χαρακτηριστικά, που προέρχονται από την οικογένεια και δηλώνουν το status των κοινωνικών υποκειμένων.

Πολλοί επισκέπτες όταν βρίσκονται σε ένα μουσείο αναπολούν την παιδική τους ηλικία. Είναι συνήθως αυτοί που ξαναγυρνούν στο μουσειακό χώρο μετά από χρόνια, με τα παιδιά τους και θυμούνται όταν πήγαιναν οι ίδιοι με τους γονείς τους. Εδώ βλέπουμε μια ευαισθητοποίηση και την εκπλήρωση του καθήκοντος της συνέχειας της πολιτισμικής κληρονομιάς, σαν να «περνούν» οι επισκέψεις στα μουσεία από την μια γενιά στην επόμενη (Black, 2009). Επομένως, παρατηρούμε ότι οι θετικές αναμνήσεις από τις επισκέψεις στα μουσεία από την παιδική ηλικία επιδρούν στις επισκέψεις στα μουσεία και στην ενήλικη ζωή.

Άτομα με υψηλό οικονομικό επίπεδο επισκέπτονται συχνά όλους τους τύπους μουσείων, ενώ αυτοί που βρίσκονται στη μεσαία οικονομική τάξη πηγαίνουν σπάνια, σε συγκεκριμένα μουσεία. Επίσης, άνθρωποι χαμηλού οικονομικού επιπέδου επισκέπτονται τα πιο γνωστά μουσεία και κάποιοι από αυτούς μπορεί να μην πηγαίνουν και ποτέ σε μουσειακούς χώρους (Falk και Dierking, 1992). Φαίνεται λοιπόν πώς η οικονομική κατάσταση είναι ένας παράγοντας που συνδέεται με το προφίλ των επισκεπτών των μουσείων.

Αυτά τα στοιχεία μας βοηθούν να κατανοήσουμε λίγο καλύτερα το προφίλ των επισκεπτών στα μουσεία και συμβάλλουν στο να αντλήσουμε πληροφορίες σχετικά με το αν θα αποχωρήσει από το μουσείο και αν θα έχει ευχάριστες εντυπώσεις από αυτό. Παρόλα αυτά δεν μπορούμε να καθορίσουμε το προφίλ των επισκεπτών βασιζόμενοι μόνο στην ηλικία, στο φύλο ή στην οικονομική τους κατάσταση. Επιπρόσθετα, καθοριστικό ρόλο διαδραματίζει και η χρονική περίοδος κατά την οποία κάποιος επισκέπτεται ένα μουσείο. Για παράδειγμα τη θερινή περίοδο ή κατά τη διάρκεια των εορτών παρατηρείται μεγαλύτερη επισκεψιμότητα.

Σύμφωνα με τον Black(2009), το κοινό των χωρών πολιτισμικής κληρονομιάς κατηγοριοποιείται με κριτήρια, αρχικά δημογραφικά δηλαδή ηλικία, φύλο, επίπεδο μόρφωσης, κοινωνική τάξη, επάγγελμα. Επίσης τα γεωγραφικά κριτήρια δηλαδή αν οι επισκέπτες είναι κάτοικοι της πόλης, ημερήσιοι εκδρομείς, ή τουρίστες από το εξωτερικό, κοινωνικά- οικονομικά κριτήρια, εκπαιδευτικά κριτήρια δηλαδή αν είναι μαθητές στα πλαίσια σχολικής, εκπαιδευτικής εκδρομής, δημοτικού, γυμνασίου, λυκείου ή φοιτητές. Άλλο ένα κριτήριο είναι το αν ανήκουν σε ομάδες ειδικού ενδιαφέροντος και τέλος με ψυχογραφικά κριτήρια δηλαδή με βάση τη νοοτροπία, τον τρόπο ζωής και τις προσωπικές απόψεις.

2.8 Προσδοκίες επισκεπτών

Ο επισκέπτης αποτελεί το βασικό κέντρο σε ένα μουσείο, εφόσον σε αυτόν απευθύνονται τα εκθέματα, που καλείται να παρατηρήσει σε αυτό. Οι προσδοκίες του κοινού αποτελούν το βασικό κίνητρο για τα μουσεία ώστε να βρουν τρόπους, να το προσελκύσουν και να κρατήσουν το ενδιαφέρον του κατά τη διάρκεια της επίσκεψης. Ένας επισκέπτης έχει ανάγκη από το μουσείο να του προσφέρει άνεση, προσανατολισμό, σωστή υποδοχή ώστε να νιώσει πως ανήκει μέσα σε αυτό, μάθηση, αναζωογόνηση, σεβασμό και το αναφαίρετο δικαίωμα της επιλογής και κατά συνέπεια της κριτικής (Black, 2009). Όπως θα δούμε παρακάτω οι επισκέπτες προσδοκούν από τα μουσεία, να είναι εκπαιδευτικά, να είναι ενδιαφέροντα, να προσφέρουν οικογενειακή ψυχαγωγία, να έχουν καλές εγκαταστάσεις και σωστή εξυπηρέτηση, να έχουν βολικό ωράριο λειτουργίας και να αξίζουν τα χρήματα που θα ξοδέψουν σε αυτό (Black,2009).

Αν πάρουμε το ερώτημα του τι προσδοκά ο επισκέπτης κατά τη διάρκεια της επίσκεψής του σε ένα μουσείο, σε προσωπικό βαθμό ανά επισκέπτη, αυτό έχει να κάνει με τις απαιτήσεις, τις προσδοκίες και την ορμή που κάποιος βιώνει την μουσειακή εμπειρία. Σύμφωνα με τον Black, υπάρχει διαχωρισμός των επισκεπτών, ο οποίος γίνεται με βάση το αν είναι περιστασιακοί επισκέπτες, οικογένειες και παιδιά, επανερχόμενοι επισκέπτες, τακτικοί επισκέπτες και επισκέπτες με ειδικά ενδιαφέροντα. Αμέσως αντιλαμβανόμαστε πως τα κίνητρα των επισκεπτών αλλάζουν, όπως και οι προσδοκίες και οι ανάγκες της κάθε μια ομάδας. Συγκεκριμένα οι περιστασιακοί επισκέπτες προσδοκούν σε μια ευχάριστη, ενδιαφέρουσα επίσκεψη η οποία να παρέχει γνώσεις, υπηρεσίες και εγκαταστάσεις οι οποίες θα διευκολύνουν την περιήγησή του. Οι οικογένειες και τα παιδιά περιμένουν από το μουσείο να τους προσφέρουν καινούριες εμπειρίες μέσα από μια μουσειοπαιδαγωγική προσέγγιση η οποία θα συμπληρώσει τις υπάρχουσες γνώσεις και θα απαιτούν λιγότερο διάβασμα-, καθώς επίσης και ψυχαγωγία για τους ίδιους τους γονείς. Ο επανερχόμενος

επισκέπτης προσδοκά από το μουσείο, νέες εγκαταστάσεις, περιοδικές εκθέσεις και καλή εξυπηρέτηση. Οι τακτικοί επισκέπτες επιζητούν, ελαστικότητα στην τιμή του εισιτηρίου, την ευκαιρία να νιώσουν πως ανήκουν σε μια ομάδα(λ.χ. Σύλλογος Φίλων του Μουσείου) και γενικά επιθυμούν σε κάθε επίσκεψή τους μια καινούρια εμπειρία. Τέλος, επισκέπτες με ειδικά ενδιαφέροντα είναι μια ιδιαίτερη ομάδα, γνώστες της θεματικής του εκάστοτε μουσείου που επισκέπτονται και επιζητούν εύκολη πρόσβαση σε ηλεκτρονικούς καταλόγους και αποθηκευτικούς χώρους του μουσείου για τις ανάγκες προσωπικής μελέτης- (Black, 2009).

Ωστόσο, δεν πρέπει να ξεχνάμε πως εκτός από τις προσδοκίες το κοινό κατά την επίσκεψη του στο μουσείο πρέπει να καλύψει και τις φυσιολογικές ανάγκες του και το μουσείο οφείλει να ικανοποιήσει , να μεριμνήσει για τουαλέτα, νερό και τροφή, τουλάχιστον σε είδη κυλικείου, με τις κατάλληλες εγκαταστάσεις για τα άτομα με αναπηρίες σε όλους τους παραπάνω χώρους, τη θερμοκρασία και γενικότερα το κλίμα που επικρατεί μέσα στο μουσείο και τέλος την ασφάλεια τους από άποψη εγκαταστάσεων κατά τη διάρκεια της επίσκεψης τους- (Black, 2009).

2.9 Μη Επισκεψιμότητα

Υπάρχουν άτομα που έχουν επισκεφτεί ελάχιστα τα μουσεία και άτομα που δεν έχουν επισκεφτεί ποτέ κάποιο μουσείο. Οι άνθρωποι λειτουργούν με τις αισθήσεις τους, οπότε όσον αφορά την επίσκεψη στα μουσεία, κάποιοι έχουν σχηματίσει αρνητική εντύπωση για τα μουσεία, κρίνοντας από την εξωτερική εικόνα του κτιρίου. Επίσης υπάρχει και η άποψη πως τα μουσεία είναι μέρη με σκοτισμένα εκθέματα και αφιλόξενο και αγενές προσωπικό, πράγματα που μπορεί να σε αποτρέψουν από μια δεύτερη επίσκεψη στο ίδιο μουσείο ή σε κάποιο άλλο. Άλλη μια αιτία που αποτρέπει το κοινό από μια επίσκεψη στο μουσείο είναι η έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με το περιεχόμενο και τις εγκαταστάσεις των μουσείων, όπως αυτά έχουν διαμορφωθεί σήμερα. Άλλη μια αιτία είναι ο κοινωνικός περίγυρος και το περιβάλλον στο οποίο μεγαλώνουμε. Αν η οικογένεια μας δεν μας εντρυφήσει στις επισκέψεις σε μουσεία πως θα αλλάξουμε νοοτροπία (Black,2003).; Οι παραπάνω λόγοι μπορεί να αποτρέπουν και τα άτομα που δεν έχουν ποτέ επισκεφτεί κάποιο μουσείο, σε συνδυασμό με το γεγονός της άγνοιας που έχουν για τα ίδια τα μουσεία. Δεν γνωρίζουν το περιεχόμενο του μουσείου, αφού ποτέ δεν αφιέρωσαν χρόνο σε κάποια επίσκεψη η οποία θα τους έδειχνε την αξία του μουσείου και την πολιτιστική τους αξία.

2.10 Λόγοι μη Επισκεψιμότητας

Οι λόγοι που οδηγούν στη μη επισκεψιμότητα οφείλονται κατά ένα σημαντικό μέρος στην απομόνωση του ατόμου τόσο σε προσωπικό επίπεδο όσο και στο κοινωνικό με αποτέλεσμα να νιώθει ανασφάλεια στην κίνηση καθώς και στο άγνωστο στοιχείο που θα αντιμετωπίσει επισκεπτόμενο ένα μουσείο και αν αυτό θα του καλύψει τα πνευματικά του ιδεώδη. Επίσης μπορεί να οφείλεται στην μειωμένη ενημέρωση προερχόμενη από μη ολοκληρωμένες πληροφορίες, καθώς και σε

περιορισμένες δεξιότητες λ.χ. αναπηρία, ώστε να δημιουργεί, αυτόματα, σε αυτό ανασφάλεια για προσβασιμότητα στο εν λόγω μουσείο. Άλλη μια αιτία είναι η οικονομική δυσχέρεια, που προκύπτει σε περίοδο κρίσης λόγω μικρού εισοδήματος, με αποτέλεσμα η κίνηση για μία επίσκεψη να φέρεται ως «περιττό έξοδο» στην μηνιαία του κατανομή εξόδων. Επιπλέον, υπάρχει και ο περιορισμένος ελεύθερος χρόνος που δεν επιτρέπει κάποια επίσκεψη σε μουσείο. Ωστόσο σε κάποιες περιπτώσεις ελεύθερου χρόνου, τα άτομα επιλέγουν μέρη που οι ίδιοι θεωρούν πιο «διασκεδαστικά», «ψυχαγωγικά», «χαλαρωτικά», χώρους που μπορεί να μοιραστεί με φίλους, όπως είναι οι καφετέριες και τα εστιατόρια, τα γήπεδα, το θέατρο ή το σινεμά, τα γήπεδα ή μια βόλτα σε κάποιο πάρκο (Black,2003).

2.11 Ερευνητικά Ερωτήματα

~~Επειτα από ενδελεχή έρευνα και με βάση τις συνεντεύξεις τις οποίες πήρα από ανθρώπους με διαφορετικό ηλικιακό και εκπαιδευτικό επίπεδο, κατέληξα σε κάποια συμπεράσματα, τα οποία κατάφερα, να δώσω απαντήσεις στα ερευνητικά μου ερωτήματα.~~ Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω και δεδομένου ότι η έρευνα στο πεδίο της μη-επισκεψημότητας είναι αρκετά περιορισμένη, ο ~~Θ~~ σκοπός της εργασίας μου είναι να μάθω, τι είναι αυτό που παρακινεί κάποιον να επισκεφτεί ένα μουσείο ή τι είναι αυτό που τον αποτρέπει από μια παρόμοια επίσκεψη. Επομένως, ο ~~Σε~~ συνδυασμό με την βιβλιογραφία κατέληξα στα εξής ερευνητικά ερωτήματα:

1. Είναι οι κοινωνικές μας συναναστροφές και το κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο ζούμε, παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν την επισκεψιμότητα σε ένα μουσείο;
2. Διαδραματίζει κάποιο ρόλο το μορφωτικό επίπεδο ενός ανθρώπου, στην τάση του για μουσειακή αναζήτηση- εμπειρία;
3. Κατά πόσο ο τόπος διαμονής ενός ατόμου καθώς και η προσβασιμότητα του σε ένα μουσείο συντελεί στην επίσκεψή του σε κάποιο μουσείο;
4. Μπορεί η θεματική ενός μουσείου, να επηρεάσει την επιλογή του στο να το επισκεφτεί;

Σε αυτό το κεφάλαιο αναλύσαμε την έρευνα μέσα από τη σχετική βιβλιογραφική επισκόπηση. Αναφερθήκαμε εκτενώς σε θέματα που αφορούν το μουσείο, την επισκεψιμότητα και τη μη επισκεψιμότητα καθώς και τους λόγους που παρατηρούνται τα παραπάνω δυο φαινόμενα. Αναλύσαμε το προφίλ των επισκεπτών και τις προσδοκίες που έχουν από το μουσείο και για το τέλος ~~αφήσαμε~~ παρουσιάσαμε τα ερευνητικά ερωτήματα ~~που θα απαντηθούν σε επόμενο κεφάλαιο~~ της έρευνάς μας. Δεν έγινε σχετική αναφορά για τη μεθοδολογία και τη μέθοδο προσέγγισης της έρευνας, πράγμα που θα ερευνηθεί στο επόμενο κεφάλαιο, μαζί με το προφίλ των συνεντευξιζόμενων και την ανάλυση των συνεντεύξεων.

3 ΚΕΦΑΛΑΙΟ : ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

~~Στο κεφάλαιο 3 θα μιλήσω σχετικά με την~~ Σε αυτό το κεφάλαιο θα ασχοληθούμε με την μεθοδολογία της έρευνάς μας. Θα δούμε τους ορισμούς της ποιοτικής έρευνας και της ποσοτικής, την επιλογή μου όσον αφορά την ποιοτική προσέγγιση ~~για την έρευνά μου~~, το προφίλ των συνεντευζιαζόμενων, τις ερωτήσεις που τους επέβαλα. Ακόμα, την ανάλυση και τον τρόπο με τον οποίο έκανα την απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων, καθώς και τους περιορισμούς της ποιοτικής μεθοδολογίας.

3.1 Ποιοτική και Ποσοτική Έρευνα

Με την ποιοτική προσέγγιση, ερευνούνται σε βάθος αναπαραστάσεις, στάσεις, αντιλήψεις, κίνητρα, καθώς και δεδομένα της συμπεριφοράς των ατόμων. Από την άλλη η ποσοτική έρευνα αναφέρεται στη συστηματική διερεύνηση φαινομένων με στατιστικές μεθόδους, μαθηματικά μοντέλα και αριθμητικά δεδομένα. Σε αυτήν την περίπτωση χρησιμοποιείται συνήθως αντιπροσωπευτικό δείγμα παρατηρήσεων και επιδιώκεται γενίκευση σε ένα ευρύτερο πληθυσμό. Η συλλογή δεδομένων γίνεται με δομημένα πρωτόκολλα, όπως ερωτηματολόγια, κλίμακες και δοκίμια επιτευγμάτων. Αντίθετα η ποιοτική μέθοδος που έχει ως στόχο την ολιστική κατανόηση μιας στάσης ή μιας συμπεριφοράς μέσω της οποίας διερευνώνται η εμπειρία των ατόμων και τα υποκειμενικά νοήματα που τη συγκροτούν.

Μορφοποιήθηκε: Διάστιχο: μονό

3.2 Ποιοτική Προσέγγιση της έρευνας μου

Στην έρευνά μου έκανα μια συλλογή δεδομένων χρησιμοποιώντας την ποιοτική μέθοδο. Ακολούθησα αυτή τη μέθοδο γιατί ο σκοπός μου ήταν μια πιο αναλυτική περιγραφή στην έρευνά μου. Με την συγκεκριμένη μέθοδο μπορούμε να έχουμε πολλαπλά, διαφορετικά και υποκειμενικά αποτελέσματα τα οποία δεν είναι εκ των προτέρων καθορισμένα. Έτσι μπήκα σε μια διαδικασία πραγματικής και συνάμα άγνωστης, ως προς το τι θα ακολουθήσει, έρευνας, κάτι το οποίο θα έλεγα ότι κινεί το ενδιαφέρον του ερευνητή από την αρχή. Ένας ακόμα λόγος που χρησιμοποίησα τη συγκεκριμένη μέθοδο είναι ότι οι ποιοτικές μέθοδοι έχουν ως στόχο την διερεύνηση κοινωνικών ποιτήτων. Μέσα από μία τέτοια μέθοδο μπορεί να αποκαλυφθούν σχέσεις ή συσχετίσεις ανάμεσα σε άτομα ή ομάδες. Μπορούμε να δούμε την διατύπωση διαφόρων θεωρητικών θέσεων καθώς και κοινωνικών σχέσεων και ρόλων. Η ποιοτική έρευνα έχει ως στόχο την περιγραφή, την ανάλυση, την ερμηνεία και την κατανόηση κοινωνικών φαινομένων, καταστάσεων και ομάδων απαντώντας κυρίως στα ερωτήματα «πώς» και «γιατί» (Ιωσηφίδης, 2001). Οι γνώσεις μας για το θέμα της μη – επισκεψιμότητας στα μουσεία είναι περιορισμένες για αυτό το λόγο μια ποιοτική προσέγγιση είναι προτιμότερη και μας οδηγεί σε εις βάθος κατανόηση.

Ο τρόπος με τον οποίο πραγματοποιήθηκε η ποιοτική έρευνα ήταν μέσω της συνέντευξης. Η συνέντευξη συμπεριλαμβάνει ερωτήσεις που επιτρέπουν τη διείσδυση και την εμβάθυνση σε ορισμένες πτυχές του προβλήματος που εξετάζεται, οι οποίες δεν είναι εύκολο να ενταχθούν σε ένα ερωτηματολόγιο. Έτσι μπόρεσα να καταλάβω, μέσω της συνέντευξης, διάφορες προσωπικές σκέψεις, στάσεις, αίτια συμπεριφοράς ακόμα και φόβους ή ανασφάλειες των συνεντευξιζόμενων. Δόθηκε βάρος στην προσωπική επικοινωνία ανάμεσα σε μένα και στον ερωτηθέντα και φυσικά στην ποιοτική διάσταση της έρευνας. Το είδος της συνέντευξης ήταν μη δομημένη – ελεύθερη συνέντευξη. Το συγκεκριμένο είδος συνέντευξης εφαρμόζεται τις περισσότερες φορές, όταν το ερευνώμενο πρόβλημα δεν είναι επαρκώς προσδιορισμένο και για αυτό απαιτούνται περισσότερα στοιχεία. Γεγονός που επιτρέπει στους ερωτηθέντες να αναπτύξουν ελεύθερα τις απόψεις τους, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι ‘ξέφευγαν’ από το θέμα όπως συνέβη και στη δική μας περίπτωση. Η συνέντευξη ηχογραφούνταν και οι ερωτήσεις μου ήταν ακριβείς, προκαθορισμένες και όμοιες για όλους τους ερωτηθέντες, ενώ οι απαντήσεις ήταν ανοιχτές και ελεύθερες με αποτέλεσμα πολλές φορές να είναι και απρόβλεπτες. Στην αξιολόγηση που έκανα μετά το πέρας των συνεντεύξεων, παρατήρησα ότι, μου δόθηκε η ευκαιρία να ανακαλύψω από τις ελεύθερες απαντήσεις τους πολλά μικρά ‘μαργαριτάρια’ τα οποία συνειδητοποίησα ότι ήταν αποτέλεσμα της ελεύθερης και μη αυστηρής συζήτησης.

Η συνέντευξη ξεκίνησε δείχνοντας τους την παρακάτω εικόνα (Εικόνα 1) , την οποία οι συνεντευξιζόμενοι ~~καλούσαν~~ κλήθηκαν να σχολιάσουν.

Εικόνα 1

Κατόπιν, τέθηκαν ορισμένες ερωτήσεις ανοιχτού τύπου τις οποίες κλήθηκαν να απαντήσουν οι συμμετέχοντες. Για τις συνεντεύξεις δημιουργήθηκε και χρησιμοποιήθηκε ένας οδηγός (πρωτόκολλο) με ερωτήσεις ανοιχτού τύπου, όπως παρουσιάζεται Πίνακα 1.1 στην επόμενη σελίδα:

Πίνακας 1.1: Οδηγός (πρωτόκολλο) Συνέντευξης

1. Πείτε μου λίγα πράγματα για τον εαυτό σας και τον τρόπο που μεγαλώσατε...

- *Τι επαγγέλλεστε;*
- *Έχετε σπουδάσει;*
- *Σε τι οικογενειακές συνθήκες μεγαλώσατε;*
- *Τί δουλειά έκαναν οι γονείς σας;*

2. *Τί πιστεύετε για τα Μουσεία γενικά ;*

- *Ποιοι πηγαίνουν στα μουσεία και για ποιο λόγο;*
- *Σε ποιους απευθύνονται τα μουσεία;*

3. Ποια είναι η σχέση σας με τα μουσεία;

Πρώτη επαφή:

- *Πότε επισκεφτήκατε για πρώτη φορά ένα μουσείο;*
- *Ποια ήταν η εμπειρία σας από αυτή την επίσκεψη;*
- *Τί θυμάστε να έγινε εκεί;*
- *Τί σας άρεσε/τι δεν σας άρεσε από αυτήν την επίσκεψη όπως την θυμάστε;*

Τελευταία επαφή:

- *Πότε επισκεφτήκατε τελευταία φορά ένα μουσείο;*
- *Τι είδος μουσείου επισκεφτήκατε;*
- *Σε ποια περιοχή;*
- *Τί σας άρεσε/τι δεν σας άρεσε από αυτήν την επίσκεψη όπως την θυμάστε;*

4. Ποιοι είναι οι λόγοι που δεν επισκέπτεστε μουσεία;

5. Χρήση ελεύθερου χρόνου

- *Πώς γεμίζετε τον ελεύθερό σας χρόνο;*

6. Απόψεις περί Τέχνης και Πολιτισμού

- *Ποια είδος τέχνης σας αρέσει;*
- *Τι άποψη έχετε για τη ιστορική πολιτιστική κληρονομιά;*

7. Επισκέψεις σε Μουσεία:

- *Έχετε επισκεφτεί την Ακρόπολη και το μουσείο της Ακρόπολης; Γιατί;*
- *Έχετε επισκεφτεί κάποιο μουσείο της Κεφαλονιάς; Γιατί;*

8. Αν βρισκόσασταν σε ένα μουσείο αυτή τη στιγμή που θα εστιάζατε περισσότερο την προσοχή σας;

3.3 Προφίλ συνεντευξιζόμενων

Τα άτομα τα οποία επιλέχτηκαν για την συμμετοχή στην έρευνά μου είναι διαφόρων ηλικιών, και των δύο φύλων και προέρχονται από το ίδιο μέρος. Η διατήρηση της ανωνυμίας τους αποτελεί έναν πολύ σημαντικό παράγοντα και έγινε από μέρος μου μεγάλη προσπάθεια, ιδιαίτερα στις αναλύσεις, γι' αυτόν τον λόγο τα ονόματα τα οποία αναφέρονται δεν υπάρχουν στη πραγματικότητα. Ωστόσο, τα υπόλοιπα στοιχεία απαντούν στην πραγματικότητα. Στον παρακάτω πίνακα (1.2) βλέπουμε τα στοιχεία των συνεντευξιζόμενων, δηλαδή την ηλικία, την εκπαίδευση και το επάγγελμα.

Πίνακας 1.2: Προφίλ συνεντευξιζόμενων

Όνομα	Ηλικία	Εκπαίδευση	Επάγγελμα
Βασίλης	80	Πρωτοβάθμια	Συνταξιούχος
Σοφία	29	Τριτοβάθμια	Ιδιωτική υπάλληλος σε τουριστική επιχείρηση
Μαρία	50	Δευτεροβάθμια	Ιδιωτική υπάλληλος σε ξενοδοχειακή επιχείρηση
Δημοσθένης	38	Τριτοβάθμια	Δημόσιος υπάλληλος
Κωνσταντίνα	35	Τριτοβάθμια	Ιδιωτική υπάλληλος σε λογιστική επιχείρηση
Ελεάνα	25	Τριτοβάθμια	Ιδιωτική υπάλληλος σε τουριστική επιχείρηση

3.4 Ανάλυση συνέντευξης και τρόπος απομαγνητοφώνησης

Πριν ξεκινήσω την έρευνα μου για την μη – επισκεψιμότητα στα μουσεία, αναζήτησα άλλες σχετικές έρευνες. Διάβασα την σχετική βιβλιογραφία που υπάρχει η οποία αφορά την επισκεψιμότητα αλλά και την μη - επισκεψιμότητα στα μουσεία, καθώς και για τους τρόπους συμπεριφοράς των επισκεπτών. Στη συνέχεια διάβασα την μέθοδο προσέγγισης των ερευνών και σε συνεννόηση με την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου επέλεξα να ακολουθήσω την μέθοδο της ποιοτικής έρευνας και τους συνεντευξιζόμενους, οι οποίοι δεν θα έχουν επισκεφτεί κάποιο μουσείο τα τελευταία

πέντε χρόνια, καθώς και τις ερωτήσεις που θα τους έκανα κατά τη διάρκεια της συνέντευξης. Ακολούθησαν οι συνεντεύξεις στα έξι άτομα που είχαμε επιλέξει και η αξιολόγηση των συνεντεύξεων. Έκανα τις απομαγνητοφωνήσεις και ξαναδιάβασα τη σχετική βιβλιογραφία που υπάρχει και αφορούν τις συνεντεύξεις αλλά και τις κοινωνικές συμπεριφορές ατόμων. Τέλος, έδωσα μια ακριβή ανάλυση για το προφίλ του κάθε ερωτηθέντα, για την συζήτηση μαζί του και τις απόψεις του.

3.5 Περιορισμοί ποιοτικής μεθοδολογίας

Οι συνεντεύξεις έγιναν στο διάστημα 19 Μαΐου έως 5 Ιουνίου, χρόνος περιορισμένος και ποιοτικός. Ο αριθμός των ατόμων που διάλεξα ήταν έξι, ένας μικρός αλλά συνάμα επαρκής αριθμός, όπως αρμόζει σε μια ποιοτική έρευνα και στον τρόπο των ελεύθερων συνεντεύξεων. Η διάρκεια των συνεντεύξεων δεν κράτησε όση ώρα προσδοκούσα, και ο μέσος όρος αυτών ήταν τριάντα με σαράντα πέντε λεπτά, που ωστόσο ήταν επαρκής και κατάφερα να λάβω πολλές και χρήσιμες πληροφορίες από τους ερωτηθέντες. Η μαγνητοφώνηση έγινε με το κινητό μου (ALCATEL ONE TOUCH).

Στο επόμενο κεφάλαιο θα γίνουν γνωστά τα αποτελέσματα της έρευνας τα οποία προέκυψαν από τις συνεντεύξεις, επίσης μπορείτε να διαβάσετε τις απόψεις των συνεντευξιζόμενων.

4 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σε αυτό το κεφάλαιο θα παρουσιάσω την ιστορία των έξι συνεντευξιαζόμενων, μέσα από την δική τους εμπειρία. Την άποψη τους για τα μουσεία την επισκεψιμότητα σε αυτά και γενικότερα τον σχολιασμό τους, όσον αφορά την μουσειακή εμπειρία.

4.1 Ανάλυση Βασίλη

Ο Βασίλης, ετών 80, είναι ένας πολύ ευγενικός και φιλόξενος άνθρωπος, ο οποίος, με υποδέχτηκε θερμά και με διάθεση να απαντήσει σε όλες τις ερωτήσεις. Ο πιο άνετος από όλους όσους πήρα συνέντευξη, μιας και απαντούσε με μία ευκολία σε όλα, χωρίς να ντρέπεται ή να κομπιάζει. Γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Κεφαλονιά, όπου ζει ακόμα, και ήταν γιος μιας ενδεκαμελούς οικογένειας. Έζησε πολύ δύσκολα παιδικά χρόνια, με μια σειρά από σημαντικά γεγονότα να ακολουθούν την ζωή του, όπως η κατοχή, ο εμφύλιος η μετατόπιση πληθυσμών και οι σεισμοί στο νησί:

τα παιδικά μου χρόνια ήταν φτώχεια και δυστυχία...γενιά του 40, κατοχή, μετά ο εμφύλιος, μετά η μετατόπιση πληθυσμών, μετά σεισμοί στην Κεφαλονιά....

Ο Βασίλης κατάφερε να τελειώσει το δημοτικό σχολείο αλλά εξαιτίας των δύσκολων οικονομικών συνθηκών αναγκάστηκε να δουλέψει στα καράβια για λίγα χρόνια, ενώ στη συνέχεια επέστρεψε στην Κεφαλονιά και ακολούθησε το επάγγελμα της οικογένειας του, την κτηνοτροφία. Του αρέσει πολύ η πεζογραφία και στον ελεύθερο του χρόνο προτιμάει να διαβάζει διάφορα βιβλία.

Αφού, παρατήρησε προσεκτικά την εικόνα που του έδειξα, σχολίασε άμεσα με μία λέξη: «Εύγε». Συνέχισε λέγοντας, ότι στην εικόνα το κοριτσάκι βρίσκεται σε ένα αρχαιολογικό μουσείο και αυτό είναι ευχάριστο και αισιόδοξο και αναρωτήθηκε αν υπάρχει κάποιος συνοδός ή ξεναγός που να επεξηγεί τα εκθέματα που βλέπει το κοριτσάκι. Πιστεύει ότι πρέπει τα παιδιά να επισκέπτονται περισσότερο τα μουσεία, από ότι ένας ενήλικας, για να πάρουν γνώσεις:

βλέπω ένα κοριτσάκι σε ένα αρχαιολογικό μουσείο, και εύγε του, που κοιτάζει ορισμένα αντικείμενα...δεν ξέρω αν υπάρχει κάποιος εκεί να του εξηγεί...καλό θα ήταν, να ήταν και κάποιος να του εξηγεί...δεν ξέρω αν είναι γνώσης το κοριτσάκι σε αυτά που βλέπει. Για μένα είναι μεγάλη δουλειά τα παιδιά να πηγαίνουν στο μουσείο και να βλέπουν διάφορα πράγματα...

Θεωρεί πως ένας ενήλικας έχει ολοκληρώσει τις γνώσεις του μεγαλώνοντας και για αυτόν τον λόγο πιστεύει πως τα παιδιά οφείλουν να επισκέπτονται τα μουσεία, ως μια εκπαιδευτική δραστηριότητα για τα ίδια. Σε σχετική ερώτηση για το πώς του φαίνεται η εικόνα που του έδειξα, απάντησε:

υπέροχη, πάρα πολύ ωραία, γιατί τα παιδιά πρέπει να πηγαίνουν στα μουσεία...αυτή είναι η σωστή ασχολία, εκεί πρέπει να τα πηγαίνουν και όχι να

τα πηγαίνουν αλλού, σε καφετερίες και σε άλλες διασκεδάσεις...καλός είναι και ο χορός, δεν λέω, αλλά είναι πιο πολιτισμός αυτός, τα μουσεία δηλαδή..τα παιδιά γενικά πρέπει να μάθουν για να ξέρουν, αν δεν μάθουν, δεν θα ξέρουν τίποτα...

Η άποψή του για την ύπαρξη του μουσείου είναι θετική, σχολιάζοντας ότι τα μουσεία του κάθε τόπου είναι η ιστορία του, θεωρεί δηλαδή ότι τα μουσεία έχουν ως περιεχόμενο την ιστορία του κάθε τόπου συγκεκριμένα. Αναφέρει ότι από πάντα οι επισκέπτες των μουσείων είναι μεγαλύτερης ηλικίας ενώ οι νεότεροι βάζουν άλλες προτεραιότητες. Ο σκοπός της επίσκεψης αυτών σε ένα μουσείο είναι κυρίως εκπαιδευτικός. Πιστεύει πως ένα μουσείο απευθύνεται και στο τουριστικό κοινό αλλά και στο τοπικό κοινό. Η προσωπική του σχέση με τα μουσεία δεν είναι καλή. Η πρώτη του επίσκεψη σε μουσείο ήταν στην ηλικία των 40 ετών, στο Αρχαιολογικό Μουσείο των Δελφών. Ο λόγος που το επισκέφτηκε ήταν καθαρά βάση του προγράμματος μιας εκδρομής, η επίσκεψη ωστόσο στο μουσείο του άφησε θετικές εντυπώσεις:

στον Δελφούς ήταν, θετική εμπειρία...μου έχει μείνει το άγαλμα, που το είχαν φιλοτεχνήσει τόσο ωραίο...απαγορευόταν φωτογραφίες και τέτοια πράγματα...δεν είχαμε κινητά τότε...

Ο Βασίλης φαίνεται να εκτιμάει τον αρχαίο πολιτισμό και τα έργα της εποχής, και πιστεύει πως οι άνθρωποι εκείνης της εποχής ήταν ευφυείς. Λυπάται που όταν επισκέφτηκε το μουσείο δεν ήξερε πράγματα για τον αρχαίο πολιτισμό και δεν μπορούσε να αντιληφθεί το μεγαλείο των όσων έβλεπε:

να μην μπερδεύουμε και τα πράγματα, θυμάμαι ότι κάτι πέτρες δεν τις καταλάβαινα, κάτι κομμάτια ήταν, τώρα που μεγάλωσα κατάλαβα ότι όλα αυτά, αυτοί που τα έφτιαζαν είχαν μυαλουδάκι, δεν ήταν σαν και μένα....

Ωστόσο παρά το γεγονός ότι του άρεσε πολύ η πρώτη του εμπειρία στο μουσείο, η τελευταία φορά που επισκέφτηκε ένα μουσείο ήταν πριν περίπου 10 χρόνια, 30 χρόνια μετά την πρώτη του επίσκεψη, στο αρχαιολογικό μουσείο του νησιού του, όπου και αυτή την φορά δεν ήταν προσωπική του βούληση. Ο ίδιος θεωρεί ότι ο λόγος που έχει αρκετό καιρό να επισκεφτεί κάποιο μουσείο είναι το γεγονός ότι έχει και καιρό να φύγει από τον τόπο του. Οπότε αυτόματα δημιουργείται αποκλεισμός του ιδίου από τα μουσεία λόγω της διαμονής του σε νησί και επισημαίνει πως είναι σπατάλη χρημάτων η μετακίνηση σε κάποιο άλλο τόπο, απλά και μόνο για να δει έναν μουσειακό χώρο. Ο Βασίλης, θεωρεί ότι τα λαογραφικά μουσεία του τόπου του, δεν μπορούν να του προσφέρουν περαιτέρω γνώση και δεν ενθουσιάζεται από το περιεχόμενο καθώς τα εκθέματά τους τα έχει βιώσει ως νέος. Ο ίδιος αναφέρει πως κατά τη γνώμη του, μουσείο θεωρείται μόνο το αρχαιολογικό, αυτό αναπολεί και αυτό λαχταρά, όλα τα άλλα δεν έχουν και ιδιαίτερη σημασία για τον ίδιο:

ποιο μουσείο; Το λαογραφικό; Ε...τι; Αυτό δεν είναι μουσείο. Αυτό που έχει τις φορεσιές και τα κρεβάτια μέσα; Αν εννοείς αυτό, το έχω δει...έχω δώσει και μια σκάφη εκεί...σιγά, αυτά τα ξέρω...τα έχω συνηθίσει. Πώς να στο πω; Ένα παλιό κρεβάτι, του 1930, το είχαμε και εμείς και δεν μου κάνει εντύπωση

αυτό...βέβαια οι νέοι που δεν τα έχουν ζήσει, παραξενεύονται με αυτά και τους αρέσουν....

Ο Βασίλης, εκτός του μουσείου του νησιού του, έχει επισκεφτεί μόνο ένα μουσείο και ρωτώντας τον σε τι είδους μουσείο θα ήθελε να επισκεφτεί, αν είχε την δυνατότητα χωρίς έξοδα και με ευκολία πρόσβασης διαλέγει το ίδιο μουσείο που έχει επισκεφτεί παλαιότερα. Επισημαίνει πως, αν επισκέπτονταν ένα μουσείο αυτήν την περίοδο της ζωής του, θα εστίαζε την προσοχή του περισσότερο στα εκθέματα ώστε να προσπαθήσει να ανακαλύψει την ιστορία τους. Η προσωπική του άποψη για την ιστορική πολιτιστική κληρονομιά είναι:

μα αυτή έχουμε να προβάσουμε, την πολιτιστική κληρονομιά μας....δεν έχουμε και κάτι άλλο...λαός που δεν έχει ιστορική πολιτιστική κληρονομιά δεν υπάρχει. Δεν είναι λαός. Και όποιος αγαπάει την κληρονομιά του αγαπάει και τον εαυτό του και τον συνάνθρωπό του....

Από τα λόγια του Βασίλη αντιλαμβανόμαστε πόσο μεγάλη σημασία έχει για τον ίδιο η πολιτιστική κληρονομιά του τόπου μας.

Ολοκληρώνοντας την κουβέντα μας με τον κύριο Βασίλη, μου εξηγεί γιατί πιστεύει πως κάθε άνθρωπος πρέπει να έχει επισκεφτεί όλα τα μουσεία του τόπου του, λέγοντας χαρακτηριστικά :

Γιατί είχα πάει εγώ στο μουσείο εδώ; Γιατί πρέπει να πάω. Αν είσαι Κεφαλονίτης λέω, και δεν έχεις πάει στο αρχαιολογικό μουσείο, στο λαογραφικό μουσείο, στο σπήλαιο Δρογκαράτη και στο λιμνοσπήλαιο Μελισσάνη, δεν γίνεται, δεν είναι σωστό....να σου πω, έμενα ο Μύρτος και το Φισκάρδο δεν μου αρέσουν, σαν τοποθεσία, σε άλλους βέβαια αρέσουν, αλλά στα προηγούμενα που είπα πρέπει να πας....να πας για να γνωρίσεις τον τόπο σου και την ιστορία σου, να έχεις μια γνώμη, να δεις πως είναι...

Ο Βασίλης, παρόλο που δεν είναι άνθρωπος των γραμμάτων και η επαφή του με τα μουσεία ήταν ελάχιστη, είναι συνειδητοποιημένος σχετικά με την αξία της πολιτιστικής κληρονομιάς και την αξία της ιστορίας των μουσείων. Θα ήθελε να είχε αντιληφθεί νωρίτερα το πόσο σημαντικά είναι τα μουσεία και η προσφορά τους στους Έλληνες και αν μπορούσε να γυρίσει το χρόνο πίσω θα αφιέρωνε ποιοτικό χρόνο στα μουσεία και ειδικότερα στον αρχαίο πολιτισμό.

4.2 Ανάλυση Σοφίας

Η Σοφία, ετών 29, εργάζεται ως ιδιωτική υπάλληλος σε τουριστική επιχείρηση και είναι πτυχιούχος πολιτικών και δομικών έργων. Μέλος μιας εξαμελούς οικογένειας, η οποία αποτελείται από τους γονείς της, δύο μεγαλύτερα αδέρφια και μία μεγαλύτερη αδερφή. Τα παιδικά της χρόνια τα θυμάται πολύ ξέγνοιαστα και ήρεμα και θυμάται χαρακτηριστικά τις αγροτικές και κτηνοτροφικές εργασίες της οικογένειας της. Το είδος τέχνης που της κεντρίζει το ενδιαφέρον είναι η αρχιτεκτονική. Στον ελεύθερο χρόνο της, επιλέγει μια έξοδο με τις φίλες της ή την ενασχόλησή της με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Κατά την διάρκεια της

συνέντευξης ήταν ευδιάθετη και είχε περισσή διάθεση να σχολιάσει περαιτέρω σε όλες τις ερωτήσεις που της έκανα.

Σχετικά με την εικόνα που της ζητήθηκε να παρατηρήσει, απάντησε, ότι της φαίνεται φυσιολογική, ότι βλέπει σε αυτήν ένα παιδί που βρίσκεται σε ένα μουσείο, μπροστά από τα εκθέματα και τα παρατηρεί με προσοχή όπως αρμόζει στην περίπτωση. Της προκαλεί μια ευχαρίστηση και μια αισιοδοξία γιατί πιστεύει πως από μικρή ηλικία πρέπει το άτομο να μαθαίνει την ιστορία του. Η γνώμη της για τα μουσεία είναι πολύ θετική και τα θεωρεί χώρους γνώσης, ενημέρωσης αλλά και χώρους διατήρησης της πολιτισμικής και πολιτιστικής κληρονομιάς:

πιστεύω ότι είναι ωραίο που υπάρχουν μουσεία... μου αρέσουν τα μουσεία, είναι χώροι που μπορεί να ενημερωθεί κάποιος και να μάθει... το μουσείο είναι ένας χώρος που στεγάζει διάφορα αρχαία και αντικείμενα που έχουν βρεθεί, με σκοπό να μην χαθούν...

Σε ερώτηση για το εύρος του κοινού που επισκέπτεται τα μουσεία, μας απάντησε ότι το μεγαλύτερο μέρος των επισκεπτών αποτελείται από παιδιά, στα πλαίσια σχολικών και εκπαιδευτικών εκδρομών, τουρίστες ,οι οποίοι θεωρούν απαραίτητη μια επίσκεψη στα μουσεία της περιοχής που κάνουν διακοπές, καθώς και από άτομα που είναι πιο καλλιεργημένα, όπως χαρακτηριστικά λέει, ή άτομα που το επάγγελμα τους σχετίζεται με τα μουσεία. Τέλος, σε μια άλλη κατηγορία βάζει άτομα που επισκέπτονται τα μουσεία απλά και μόνο από περιέργεια:

θεωρώ ότι πάνε διάφοροι τύποι ανθρώπων...πάει ένας άνθρωπος σε ένα μουσείο που είναι καινούργιο και είναι περίεργος να δει...ένας άλλος επειδή έχει επισκεφτεί την περιοχή που υπάρχει το μουσείο, το επισκέπτεται σαν αξιοθέατο, μπορεί να μην τον ενδιαφέρει το περιεχόμενο του μουσείου, αλλά αφού θα έχει πάει ένα ταξίδι, πρέπει να επισκεφτεί και το μουσείο της περιοχής...

Από την μεριά τους τα μουσεία, πιστεύει, θέλουν να προσελκύσουν άτομα όλων των ηλικιών, ωστόσο κάποια μουσεία, προσελκύουν ακούσια κοινό εξαιτίας των εκθεμάτων τους.

Η πρώτη της επαφή με μουσείο έγινε στην εφηβική ηλικία, στο γυμνάσιο, σε σχολική εκπαιδευτική εκδρομή στην Αθήνα. Είχε επισκεφτεί το πολεμικό μουσείο και θυμάται χαρακτηριστικά τα εκθέματα που υπήρχαν στον εξωτερικό χώρο καθώς και το «ψηλοτάβανο» όπως λέει κτήριο. Η τελευταία επίσκεψη της σε μουσείο ήταν πριν 6 χρόνια, στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Ακρόπολης , όπου είχε πάει μαζί με τις φίλες της. Η επίσκεψη στο μουσείο ήταν αυθόρμητη και της άφησε καλές εντυπώσεις. Οι λόγοι που την δελέασαν να το επισκεφτεί ήταν το γεγονός ότι ήταν καινούργιο, καθώς είχε ανοίξει τις πόρτες του στο κοινό λίγο καιρό, και το γεγονός ότι η είσοδος ήταν δωρεάν. Εντύπωση της έκαναν τα γυάλινα δάπεδα, όπου μπορούσε να δει τον κάτω όροφο και αντίστοιχα τον πάνω, καθώς και η ταράτσα του μουσείου λόγω της εξαιρετικής θέας που προσφέρει. Οι λόγοι για να επισκεφτείς ένα μουσείο, αναφέρει, είναι για να διδαχτείς και να ενημερωθείς. Για αυτό θα πρέπει να είσαι στην κατάλληλη διάθεση για να μπορέσεις να κατανοήσεις τι βλέπεις και όταν θα αποχωρήσεις από τον μουσειακό χώρο να έχεις λάβει την απαραίτητη μόρφωση.

Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι της αρέσουν τα μουσεία, κάποιες φορές τα συναισθήματά της αλληλοσυγκρούονται καθώς η διαδικασία μπορεί να την κουράσει:

σίγουρα πάω για να διδαχτώ, να ενημερωθώ....φυσικά θα πρέπει να είμαι ξεκούραστη. Σε ένα χώρο όπως το μουσείο που είναι πολλές οι πληροφορίες μπορεί να κουραστώ...για αυτό θα διαλέξω να πάω και να είμαι χαλαρή. Αν δεν πάω μια ξέγνοιαστη και ανάλαφρη μέρα μου, δεν μπορεί να αποθηκεύσει κάτι ο εγκέφαλος, αν είμαι κουρασμένη και δεν έχω ιδιαίτερη διάθεση δεν θα επισκεφτώ ένα μουσείο.....

Η Σοφία φαίνεται να αντιλαμβάνεται πλήρως τους λόγους που πρέπει κάποιος να επισκέπτεται τα μουσεία. Βλέπει την επίσκεψη σε αυτά ως κάτι δημιουργικό και ευχάριστο.

Από την άλλη ο λόγος που δεν επισκέπτεται η ίδια συχνά μουσεία αυτή την περίοδο της ζωής της, είναι η δύσκολη πρόσβαση σε αυτά, καθώς θα ήθελε να επισκεφτεί ένα μουσείο μιας άλλης χώρας και όχι της Ελλάδας. Για τα μουσεία του εξωτερικού πιστεύει πως διαφέρουν πολύ από αυτά του εσωτερικού και ότι είναι πιο «οργανωμένα». Πιστεύει πως τα μουσεία της Ελλάδας μπορεί να τα δει όποια χρονική στιγμή επιθυμεί λόγω εγγύτητας, απλά δεν είναι στις άμεσες προτεραιότητες της για τον ίδιο λόγο δεν έχει επισκεφτεί κανένα μουσείο του τόπου της, όπως λέει, είναι κοντά της και ξέρεi ότι κάποτε θα τα επισκεφτεί. Από την άλλη πιστεύει ότι δεν έχουν την κατάλληλη διαφήμιση και ίσως αυτό να αποτελεί έναν ανασταλτικό παράγοντα για την ίδια:

γιατί είναι στον τόπο που βρίσκομαι και ξέρω ότι πάντα θα μου δίνεται η ευκαιρία να τα επισκεφτώ....είναι αυτό που λέμε πάντα, "θα πάω μωρέ κάποια στιγμή", αλλά δεν πηγαίνουμε ποτέ. Δεν το θεωρώ τόσο άμεσο το να πάω, επίσης, στο μυαλό μου υπάρχει κιόλας ότι δεν έχουμε και τόσο σημαντικά μουσεία...δεν είναι και πολύ διαφημισμένα εδώ και αυτή την στιγμή επειδή εργαζόμαστε είναι δευτερεύον πράγμα να πάω εκεί, αλλά και επειδή αυτό μπορεί να με κουράσει, το αποφεύγω....

Το πρώτο πράγμα που τραβάει την προσοχή της, όταν βρίσκεται σε ένα μουσείο, είναι το κτήριο και στην συνέχεια τα εκθέματα. Παρατηρεί ότι στέκεται στα εκθέματα στα οποία έχουν γύρω τους το περισσότερο κοινό, γιατί πιστεύει ότι για να τραβάνε την προσοχή στους περισσότερους σημαίνει ότι θα είναι και σημαντικά τα συγκεκριμένα εκθέματα. Η Σοφία, νοιώθει την ανάγκη να μου εκφράσει τα συναισθήματά της χωρίς να την ρωτήσω. Μεταξύ αστείου και σοβαρού, μου λέει ότι νοιώθει ένα μικρό φόβο όταν βρίσκεται σε ένα μουσείο, γιατί στην περίπτωση που την πλησιάσει κάποιος και την ρωτήσει πληροφορίες για κάποιο έκθεμα, θεωρεί ότι θα βρεθεί στην δύσκολη θέση του να μην γνωρίζει τις κατάλληλες απαντήσεις. Ακόμα, σχολιάζει αρνητικά την στάση των εργαζόμενων, φυλάκων απέναντι στους επισκέπτες, όσον αφορά στη φωτογράφιση ή την βιντεοσκόπηση των εκθεμάτων:

με ενοχλεί κάποιες φορές που δεν μπορώ να βγάλω φωτογραφίες, νοιώθω σαν να με παρακολουθούν κάθε φορά.....το κινητό πλέον είναι στο χέρι μας όλη την ώρα και είναι οι φυλακές που σε κοιτάνε και νοιώθω ότι με παρακολουθούν μήπως και βγάλω κάποια φωτογραφία, λες και θα παρανομήσω....δεν σε αφήνουν να χαθείς στα εκθέματα, δεν νοιώθω χαλαρή....

Το μουσείο που θα ήθελε να επισκεφτεί είναι ένα μουσείο κοσμημάτων και ένα υποθαλάσσιο μουσείο, στο οποίο θα ήθελε να δει εκθέματα τα οποία θα έχουν υποστεί αλλοιώσεις από το θαλάσσιο περιβάλλον.

Από τα λόγια της Σοφίας μπορούμε να συμπεράνουμε τη σύγκρουση που λαμβάνει χώρα μέσα της. Ενώ η ίδια αντιλαμβάνεται την αξία των μουσείων και το πόσο σημαντικά είναι ως παρακαταθήκη της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, θεωρεί πως η ίδια η χώρα δεν αντιλαμβάνεται αυτή την μεγάλη αξία τους και δεν το διαφημίζει σωστά, ώστε να προσελκύσει το κοινό. Η ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά κάθε χώρας, πιστεύει, είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τον μουσειακό χώρο και χωρίς αυτή δεν υπάρχει λόγος ύπαρξης για τα μουσεία.

4.3 Ανάλυση Μαρίας

Η Μαρία είναι μεγαλωμένη στην Κεφαλονιά, είναι ένα από τα εφτά παιδιά μιας αγροτικής οικογένειας. Νοσταλγεί τα παιδικά της χρόνια λόγω της ξενοιασιάς που της πρόσφεραν και της ευτυχίας παρά τις δύσκολες οικονομικές συνθήκες της οικογένειας. Επαγγέλλεται ιδιωτική υπάλληλος σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις. Στην ηλικία των 50 ετών πλέον ζει μόνη της, λόγω χηρείας, έχει μια ιδιαίτερη και καλοσυνάτη προσωπικότητα. Απλή, μονολεκτική ως επί το πλείστον, με διάθεση να απαντήσει στις ερωτήσεις μου, αν και παρατήρησα σε όλη την συζήτησή μας ότι ήταν πολύ προσεχτική στις απαντήσεις της.

Η Μαρία πιστεύει ότι τα μουσεία είναι πολύ σημαντικά στην κοινωνία και είναι καλό που υπάρχουν γύρω μας, αν και η ίδια δεν τα επισκέπτεται πολύ συχνά:

πρέπει να πηγαίνουμε στα μουσεία, είναι η κληρονομιά μας που θα πρέπει να την αφήσουμε στις επόμενες γενιές...και ο χώρος στα μουσεία είναι πολύ διδακτικός...δεν τα γνωρίζεις άμα δεν τα επισκεφτείς.....όταν έχουμε ελεύθερο χρόνο να πηγαίνουμε.....

Σχολιάζει την εικόνα που της δείχνω αναλυτικά, και χρησιμοποιεί και τον όρο «προθήκες», γεγονός που προκαλεί εντύπωση καθώς ο όρος είναι πιο γνωστός σε άτομα που επισκέπτονται συχνά τα μουσεία και όπως θα δούμε παρακάτω η ίδια δεν έχει συχνή επαφή με τους εν λόγω χώρους. Η Μαρία φαίνεται να ταυτίζεται με το κορίτσι της φωτογραφίας. Θεωρεί ότι το κοριτσάκι της εικόνας πρέπει να είναι ενθουσιασμένο, λέγοντας πως και εκείνη θα είχε αντίστοιχα συναισθήματα :

αυτή η εικόνα μου αφήνει μια ωραία εντύπωση γιατί και εγώ αν ήμουν μέσα σε ένα μουσείο το ίδιο με το κοριτσάκι θα έκανα....θα καθόμουν σχολαστικά να τα προσέξω, αυτά τα πράγματα δεν τα έχουμε ξαναδεί και πρέπει να τα βλέπουμε...

Η άποψη της για τα μουσεία είναι θετική. Θεωρεί ότι η επίσκεψη στα μουσεία είναι μια πολύτιμη δραστηριότητα για όλους τους ανθρώπους ανεξαιρέτως, και αναφέρει ότι και η ίδια όταν πηγαίνει σε μουσείο αφιερώνει αρκετή ώρα, ιδιαίτερα στα εκθέματα τα οποία δυσκολεύεται να κατανοήσει:

εμένα τα μουσεία μου αρέσουν και κάθε φορά που πηγαίνω στέκομαι πολύ ώρα σε κάθε προθήκη του μουσείου.....είναι και κάποια πράγματα βέβαια που δεν μπορώ να τα καταλάβω και να τα εξηγήσω και προσπαθώ να τα κάνω όσο πιο κατανοητά γίνονται στον εαυτό μου...

Παρόλα αυτά, η δυσκολία κατανόησης των εκθεμάτων δεν φαίνεται να αποτελεί για την Μαρία ζήτημα ικανό να την αποτρέψει από το να επισκεφθεί κάποιο μουσείο. Αντιθέτως, το θεωρεί φυσιολογικό και ίσως *αλληλένδετο* με την όλη εμπειρία μιας επίσκεψης σε ένα μουσείο. Ο τρόπος με το οποίο προσπερνά μέσα στην συζήτηση το θέμα αυτό, χωρίς να παραπονιέται για παράδειγμα για την δυσκολία αυτή, καθώς και η ταύτιση με το κοριτσάκι της φωτογραφίας που προσπαθεί να κατανοήσει την σημασία του εκθέματος, ενισχύει μια τέτοια ερμηνεία.

«Τα μουσεία είναι η ιστορία μας», αναφέρει. Σε ερώτηση για το ποιες ηλικίες πιστεύει ότι επισκέπτονται ένα μουσείο, πιστεύει πως, μπορεί να προέρχονται από όλες τις ηλικίες. Η Μαρία όμως στην αρχή αναφέρει, ότι τα μουσεία θέλουν να προσελκύσουν περισσότερο τις μικρότερες ηλικίες, μετέπειτα στην συζήτηση φαίνεται να αλλάζει γνώμη και να θεωρεί ότι τα μουσεία προσπαθούν να προσελκύσουν κόσμο από διάφορες ηλικιακές κατηγορίες:

περισσότερο πιστεύω ότι θέλουν να προσελκύσουν τις μικρότερες ηλικίες, την νέα γενιά δηλαδή...και γενικά και τους μεγάλους, όλον τον κόσμο πιστεύω, όλες τις ηλικίες....

Η πρώτη επαφή της Μαρίας με τα μουσεία ήταν στην εφηβική ηλικία, όταν σπούδαζε στο Γυμνάσιο. Δύο μουσεία σε μία μέρα, το Κοργιαλένιο Λαογραφικό Μουσείο και το Αρχαιολογικό Μουσείο του νησιού της. Θυμάται ότι της άρεσαν πολύ και τα δύο μουσεία. Εντύπωση της έκαναν τα πολλά και μικροσκοπικά αντικείμενα στο Αρχαιολογικό Μουσείο. Από την άλλη, στο Κοργιαλένιο Λαογραφικό Μουσείο ξεχώρισε τις παραδοσιακές φορεσιές που τις χαρακτηρίζει «φανταχτερές» και δηλώνει ότι προτίμησε αυτό το μουσείο, μάλλον λόγω νεότητας και επειδή τα εκθέματά του “λαμπύριζαν” πιο πολύ στα μάτια της:

Και τα δυο μου άρεσαν, αλλά περισσότερο το λαογραφικό.

Ερ: (διακοπή συζήτησης) γιατί περισσότερο το λαογραφικό;

Γιατί ήμουν παιδί, έβλεπα τις φορεσιές και μου φαίνονταν φανταχτερές, μου άρεσαν τα αντικείμενα, ενώ το αρχαιολογικό είχε άλλο στυλ, με μικροσκοπικά αντικείμενα...με γοήτευσαν περισσότερο τα εκθέματα του λαογραφικού...

Μέσα από το παράδειγμα αυτό της Μαρίας, αναδεικνύεται ο τρόπος με τον οποίο η ηλικία μπορεί να επηρεάσει το ενδιαφέρον, και εν τέλει την ίδια την εμπειρία του ατόμου, κατά την επίσκεψή του σε ένα μουσείο. Αν και αυτή την περίοδο καταβάλλονται μεγάλες προσπάθειες να αναπτυχθούν δραστηριότητες που υποστηρίζουν την «εμπλοκή» των μικρότερων ηλικιών μέσα από π.χ. μουσειο-παιδαγωγικές παρεμβάσεις, στην εποχή που αναφέρεται η Μαρία (πάνω από 30 χρόνια πριν), τα μουσεία της Ελλάδας δεν προσέφεραν τέτοιου είδους υπηρεσίες. Τα εκθέματα καλούνταν από μόνα τους να «προσελκύσουν» το ενδιαφέρον του

Μορφοποιήθηκε: Εσοχή: Αριστερά:
2,54 εκ.

επισκέπτη, και οι μικρές επιγραφές στο πλάι απευθύνονταν κυρίως σε αυτούς που είχαν ήδη την «γνώση» για να τις αποκωδικοποιήσουν και να τις «διαβάσουν».

Η τελευταία φορά που επισκέφτηκε κάποιο μουσείο ήταν αυτό της Ακρόπολης, πριν επτά χρόνια. Μια πολύ ωραία επίσκεψη όπως μας λέει, στην οποία ενθουσιάστηκε με τα εκθέματα, την διαμόρφωση του μουσείου καθώς και με την ξενάγηση που ακολούθησε. Η Μαρία, όπως και άλλοι συμμετέχοντες σε αυτήν την έρευνα προσδίδει στο Μουσείο της Ακρόπολης μεγάλη σημασία για την εθνική ταυτότητα των Ελλήνων:

μου άρεσε πάρα πολύ αυτό το μουσείο...ήταν κάτι ξεχωριστό, δηλαδή ήταν τα αγάλματα πολύ ωραία ήταν όλα τοποθετημένα σε πολύ ωραίες προθήκες ήταν η ξενάγηση και ήταν πάρα πολύ ωραία...

Ερ: Δηλαδή έχεις επισκεφτεί το μουσείο της Ακρόπολης στην Αθήνα και τον αρχαιολογικό χώρο;

Μορφοποιήθηκε: Εσοχή: Αριστερά: 2,54 εκ.

Ναι

Ερ: Και γιατί πήγες;

Μορφοποιήθηκε: Εσοχή: Αριστερά: 2,54 εκ.

Γιατί είναι η ιστορία μας αυτή και θα ήθελα να την ξέρω...Αφού δεν είχα πάει. [...] Στην Ακρόπολη νιώθεις μία ανατριχίλα, ένα δέος. Είναι η ιστορία σου αυτή...δεν νομίζω ότι πρέπει να υπάρχει Έλληνας που να μην έχει επισκεφτεί την Ακρόπολη...

Το Μουσείο της Ακρόπολης δεν αποτελεί ένα απλό μουσείο. Έχει, για την Μαρία, μεγάλη συμβολική αξία ως ένας τόπος, συνυφασμένος με την ιστορία των Ελλήνων, ένας τόπος που σίγουρα θεωρεί ότι έχουν επισκεφθεί ή θα έπρεπε να επισκεφτούν όλοι οι Έλληνες. Η επίσκεψη σε αυτό το μουσείο φαίνεται να έχει ιδιαίτερη βαρύτητα. Μπορεί όλα τα αρχαιολογικά μουσεία στην Ελλάδα με τον δικό τους τρόπο να μαθαίνουν στους επισκέπτες «την ιστορία των Ελλήνων», το μουσείο της Ακρόπολης όμως φαίνεται να αντιπροσωπεύει στα μάτια της, και πολλών άλλων ίσως, το «σημαντικότερο» και «δημοφιλέστερο» λίκνο πολιτιστικής κληρονομιάς.

Συζητώντας μαζί της για την εμπειρία της από επισκέψεις σε άλλα μουσεία, αναφέρει πως θα ήθελε να επισκεφτεί ξανά το Μουσείο "Madame Tussaud" στο Λονδίνο, το οποίο είχε επισκεφθεί στο παρελθόν κατά την διάρκεια ενός ταξιδιού που είχε κάνει για λόγους υγείας.. Συγκεκριμένα αναφέρει:

Έχω επισκεφθεί μουσείο με κέρνα ομοιώματα και θα ήθελα να το ξαναεπισκεφτώ.

Ερ: Που;

Μορφοποιήθηκε: Εσοχή: Αριστερά: 2,54 εκ.

Στην Αγγλία της "Madame Tussaud".

Ερ: Είχες πάει διακοπές εκεί;

Μορφοποιήθηκε: Εσοχή: Αριστερά: 2,54 εκ.

Όχι, είχα πάει για ιατρικούς λόγους, επίσκεψη σε ένα γιατρό. Και επί της ευκαιρίας, επισκέφθηκα και το μουσείο.

Τα λεγόμενα της Μαρίας μας υπενθυμίζουν και άλλο ένα παράγοντα που μπορεί να σχετίζεται με την επισκεψιμότητα των Μουσείων. Τα ταξίδια, ανεξάρτητα από το πού (στο εσωτερικό ή το εξωτερικό μιας χώρας) και το γιατί (είτε για λόγους αναψυχής είτε για λόγους επαγγελματικούς, ιατρικούς (όπως η Μαρία) κλπ.), προσφέρουν την ευκαιρία σε κάποιο άτομο να επισκεφθεί κάποιο Μουσείο. Η διαδικασία μέσα από την οποία ένας άνθρωπος θα παρακινηθεί για να επισκεφθεί ένα μουσείο κατά την διάρκεια ενός ταξιδιού μπορεί να είναι πολύπλοκη, και ίσως να ξεφεύγει από τα πλαίσια αυτής της μελέτης. Παρόλα αυτά, μπορούμε ίσως με ασφάλεια να πούμε ότι ένα ταξίδι προσφέρει σίγουρα την ευκαιρία, αλλά και σε κάποιο βαθμό μπορεί (εν δυνάμει) να παροτρύνει έναν άνθρωπο να επισκεφθεί ένα πολιτιστικό οργανισμό του τόπου που επισκέπτεται, και συνεπώς και ένα μουσείο.

Το μουσείο “Madam Tussaud” είναι το αγαπημένο της κυρίας Μαρίας. Τα εκθέματα της άφηναν την εντύπωση ότι ήταν αληθινοί άνθρωποι και της άρεσε η φυσικότητά τους. Τώρα σε διαφορετική ηλικία κλείνει περισσότερο στην γλυπτική, ήτοι στα αγάλματα όπως αναφέρει. Δεν επισκέπτεται συχνά τα μουσεία γιατί δεν έχει πολύ ελεύθερο χρόνο και στο λιγοστό που έχει συνήθως βγαίνει με τις φίλες της. Θα ήθελε να πηγαίνει στα μουσεία όποτε έχει την δυνατότητα όμως οι παρέες της δεν προτιμούν τα μουσεία, λέγοντας χαρακτηριστικά:

δεν θα ήθελα να πάω μόνη μου σε ένα μουσείο...οι φίλες μου δεν πηγαίνουν στα μουσεία, δεν είναι των μουσείων....

Μέσα από το παράδειγμα της κυρίας Μαρίας, διαφαίνεται ξεκάθαρα ο ρόλος του περίγυρου, η επιρροή που ασκεί το κοινωνικό περιβάλλον και οι ομάδες αναφοράς ενός ατόμου, τα οποία επηρεάζουν την συμπεριφορά του.

Τέλος, τονίζεται μια κοινωνική παράμετρος που σχετίζεται με την επίσκεψη στα μουσεία, η οποία έχει να κάνει με την συλλογικότητα της εμπειρίας μιας επίσκεψης. Η πρακτική της επίσκεψης ενός μουσείου φαίνεται να είναι συνυφασμένη, τουλάχιστον στην σκέψη της Μαρίας, με μια δραστηριότητα η οποία συνήθως «μοιράζεται» και εκτελείται μαζί με άλλους ανθρώπους (στην προκειμένη περίπτωση, το σχολείο και οι φίλες της). Πόσοι αλήθεια από εμάς επισκέπτονται μόνοι τους ένα μουσείο;

4.4 Ανάλυση Δημοσθένη

Ο Δημοσθένης είναι 38 ετών και ζει στην Κεφαλονιά. Η οικογένειά του αποτελείται από τους γονείς του, οι οποίοι είναι συνταξιούχοι, και τον μεγαλύτερο κατά 7 χρόνια αδερφό του. Είναι απόφοιτος στον τομέα της διοίκησης σε μονάδες υγείας και πρόνοιας, κατέχει μεταπτυχιακό στο management υγείας και εργάζεται ως δημόσιος υπάλληλος. Στον ελεύθερό του χρόνο ασχολείται με τον αθλητισμό και παρακολουθεί πολλές ταινίες γιατί αγαπάει την τέχνη του κινηματογράφου. Η στάση του, από την αρχή της συνέντευξης, ήταν πολύ καταδεκτική. Απάντησε πολύ ήρεμα και σε χαλαρό τόνο όλες τις ερωτήσεις που του έκανα.

Δείχνοντας την εικόνα με το κοριτσάκι το οποίο κοιτάζει τα αρχαιολογικά εκθέματα στον Δημοσθένη, εκείνος μου απάντησε αναλυτικά για το περιεχόμενο της εικόνας ,για το τι δηλαδή παρατηρεί όσον αφορά τα εκθέματα, καθώς και για την περιγραφή του κοριτσιού:

κάτι αρχαία αντικείμενα, κάποια εργαλεία ίσως, κάποια οικιακά σκεύη λογικά, πήλινα πράγματα που τα παρακολουθεί ένα κοριτσάκι σε ένα μουσείο...

Στον Δημοσθένη, η εικόνα αυτή, προκαλεί «αδιαφορία» καθώς το περιεχόμενο των εκθεμάτων, όπως λέει, είναι πιθανόν οικιακά σκεύη τα οποία δεν έχουν καμία χρησιμότητα για τον ίδιο, ο οποίος μάλλον αρέσκεται σε πολεμικά εκθέματα:

γιατί τα αντικείμενα δεν έχουν κάποια χρησιμότητα απλά σκεύη είναι, δεν έχουν κάποια σημασία, δεν είναι ούτε πολεμικά....

Όσον αφορά το κοριτσάκι που βρίσκεται στην εικόνα θεωρεί ότι είναι η κατάλληλη ηλικία για να δείξει την πρέπουσα σημασία σχετικά με το περιεχόμενο των εκθεμάτων και πιστεύει πως μεγαλώνοντας δε θα ενδιαφέρεται για τέτοιου είδους πράγματα. Η γνώμη του Δημοσθένη, σχετικά με την πορεία του κοριτσιού στο μέλλον, μοιάζει απόλυτη. Ο ίδιος πιστεύει πως θα πάψει να ενδιαφέρεται για τα μουσεία και τα εκθέματα μεγαλώνοντας.

Σε σχετική ερώτηση για το ποια είναι η γνώμη του για τα μουσεία, ο Δημοσθένης, πιστεύει ότι πρέπει να υπάρχουν μουσεία γιατί με αυτόν τον τρόπο κρατάει ο κάθε τόπος την ιστορία του εν ζωή, λειτουργώντας εκπαιδευτικά:

η γνώμη μου για τα μουσεία...η Ελλάδα έχει πολύ ωραία μουσεία, είμαστε μια χώρα που έχει αρχαίο πολιτισμό, έχει πολλά πράγματα που έχει δώσει σε όλον τον κόσμο....καλό είναι να ξέρουμε από που καταγόμαστε...τα μουσεία πρέπει να υπάρχουν γιατί πρέπει να γνωρίζουμε τι γινόταν τα παλιότερα χρόνια....

Παρόλο λοιπόν, που ο Δημοσθένης θεωρεί πως μεγαλώνοντας μπορεί να χάσουμε το ενδιαφέρον μας για τα μουσεία και να ασχολούμαστε περισσότερο με άλλα ενδιαφέροντα, πιστεύει ωστόσο, πως ο αρχαίος πολιτισμός έχει προσφέρει και στην Ελλάδα αλλά και σε όλον τον κόσμο πράγματα, τα οποία μπορούμε να αντιληφθούμε μέσα από τα μουσεία. Τα μουσεία είναι για αυτόν, ολόκληρη η ιστορία του τόπου μας.

Η σχέση του με τα μουσεία λόγω επαγγελματικών δραστηριοτήτων, είναι πιο συχνή από τους υπόλοιπους ερωτηθέντες, χωρίς να το έχει ο ίδιος επιδιώξει, και ίσως χωρίς να το έχει αντιληφθεί. Ο ίδιος όμως πιστεύει ότι η σχέση του με τα μουσεία είναι κάτω του μετρίου.

Στην συνέχεια, τοποθετείται με απόλυτη σαφήνεια στο ερώτημα για το ποιο πιστεύει πως είναι το κοινό που επισκέπτεται ένα μουσειακό χώρο. Οι ηλικίες των επισκεπτών, σύμφωνα με τον Δημοσθένη, κυμαίνονται από 10 έως 20 ετών και από 50ετών και άνω. Το πρώτο εύρος ηλικίας, θεωρεί ότι επισκέπτεται τα μουσεία λόγω εκπαιδευτικού συστήματος και το δεύτερο, λόγω περισσότερου ελεύθερου χρόνου. Θεωρεί πως οι ηλικίες 20 έως 50 ετών απέχουν από τις επισκέψεις στα μουσεία, γιατί

έχουν άλλες προτεραιότητές και η επίσκεψη τους σε ένα μουσείο είναι στο χαμηλότερο επίπεδο ενδιαφέροντος, αυτό συμβαίνει μάλλον εξαιτίας του άγχους που έχουν σχετικά με την εργασία τους. Ο ίδιος, θεωρεί αδύνατον, κάποιος με χαμηλό βιοτικό επίπεδο, ανεξάρτητα από την ηλικία του, να θελήσει να επισκεφτεί κάποιο μουσείο ή έστω να προσπαθήσει να το βάλει στις προτεραιότητές του. Ωστόσο, πιστεύει πως ένα μουσείο απευθύνεται σε όλο τον κόσμο και το ίδιο το μουσείο επιθυμεί να προσελκύσει ανθρώπους όλων των ηλικιών.

Σε αυτό το σημείο μπορούμε να διακρίνουμε στην άποψη του Δημοσθένη μια αιχμή προς το κράτος το οποίο δεν μεριμνεί ώστε άνθρωποι χαμηλού οικονομικού επιπέδου να μπορούν να επισκέπτονται τα μουσεία. Καθώς επίσης και το άγχος με το οποίο ζουν καθημερινά οι βιοπαλαιστές όλων των ηλικιών, λόγω φόρτου εργασίας.

Η πρώτη επαφή του Δημοσθένη με μουσειακό χώρο ήταν στο δημοτικό σχολείο, σε μια εκπαιδευτική εκδρομή στο Αρχαιολογικό Μουσείο του τόπου του. Δεν θυμάται ιδιαίτερα πολλά πράγματα, κυρίως είχε εστιάσει τότε στον ξεναγό που του έδινε ενδιαφέρουσες και πολλές πληροφορίες για τα εκθέματα και τον είχε εντυπωσιάσει:

μου άρεσαν πάρα πολύ τα όπλα, τα σπαθιά, ότι έχει να κάνει με θανάτους, σκοταμούς, όχι τόσο οι φορεσιές.....θυμάμαι ότι περάσαμε καλά με αυτήν που σου λέει διάφορα και στα εξηγεί...

Η τελευταία επίσκεψη σε κάποιο μουσείο ήταν πριν 5 χρόνια στο Αρχαιολογικό μουσείο της Ακρόπολης, η οποία έγινε εντελώς τυχαία. Τον δελέασε η δωρεάν είσοδος και η μεγάλη διαφήμιση που είχε γίνει εκείνη την περίοδο για το εν λόγω μουσείο. Συγκεκριμένα για την επίσκεψη του και τα συναισθήματα που του άφησε αυτή αναφέρει:

πριν 5 χρόνια επισκέφτηκα το καινούργιο μουσείο της Ακρόπολης...ήμουν με ένα φίλο μου, περνούσαμε τυχαία απ' έξω, δεν είχαμε τι άλλο να κάνουμε είπαμε, ας μπούμε μέσα να δούμε τι παίζει μιας και ήταν τσάμπα...ήταν καινούργιο τότε και είχε γίνει μεγάλη διαφήμιση και ήμουν περίεργος τι θα δω, καθαρά θέμα περιέργειας...η αλήθεια είναι ότι εντυπωσιάστηκα....μου άρεσαν πολύ οι καρνάτιδες, η γεωμετρία που είχαν οι κίονες, το μέγεθός τους...μου φάνηκε παράξενο πως μπορούσαν να τις φτιάχνουν και πόσο καλά έχουν διατηρηθεί όλα αυτά...μου δημιουργήθηκαν αισθήματα υπερηφάνειας γιατί όλα αυτά τα άφησαν οι πρόγονοι μας...ακόμα, μου βγήκε πολύς σκεπτικισμός....αναρωτήθηκα πως έχουμε φτάσει σε αυτό το σημείο τώρα, να μην μπορούμε να κάνουμε ένα όμορφο έργο, που να μπορεί να μείνει στους αιώνες και να έχουμε μείνει μόνο σε αυτά, τα αρχαία που άφησαν πίσω οι πόλεις – κράτη.....

Από τον τρόπο που ο Δημοσθένης μιλάει για την εμπειρία του στο Μουσείο της Ακρόπολης καταλαβαίνουμε πόσο μεγάλη εντύπωση του προκάλεσε η επίσκεψη του σε αυτό. Το Μουσείο τον γέμισε με το αίσθημα της υπερηφάνειας κάνοντας τον να σκεφτεί τον αρχαίο πολιτισμό και την προσφορά του στην Ελλάδα. Αυτό ωστόσο, τον έκανε να σκεφτεί πως είναι τα πράγματα σήμερα και τι λείπει από τους Έλληνες, το οποίο τους εμποδίζει να κάνουν κάτι αντίστοιχο, αλλά και να διαφυλάξουν αυτόν τον αρχαίο πολιτισμό.

Ο λόγος που δεν επισκέπτεται ο ίδιος τα μουσεία είναι επειδή, όπως προανέφερε θεωρεί πως βρίσκεται στο ενδιάμεσο εύρος ηλικίας 20 έως 50, του οποίου οι προτεραιότητές είναι κυρίως επαγγελματικές και οικογενειακές, και ο ελεύθερος χρόνος του πολύ περιορισμένος. Βέβαια επισημαίνει ότι με μια καλύτερη διαφήμιση των μουσειακών χώρων, ίσως αναθεωρούσε και να επισκέπτονταν με την θέλησή του ένα μουσείο.

Σε ερώτηση για τον λόγο που θα επισκέπτονταν ένα μουσείο απάντησε:

μόνο και μόνο από λόγο περιεργείας, μήπως και δω εκεί κάτι διαφορετικό, κάτι που να μου τραβήξει το ενδιαφέρον....

Το μουσείο που θα ήθελε να επισκεφτεί είναι σχετικό με την αρχαία Σπάρτη καθώς τον δελεάζουν εκθέματα με πολεμική θεματολογία όπως όπλα, σπαθιά ή πανοπλίες. Σχολιάζει ξανά ότι θα ήθελε να συνοδεύεται από κάποιον ξεναγό στη περιήγησή του στο μουσείο, για να μάθει σωστά και με λεπτομέρειες το τι ακριβώς βλέπει. Επισημαίνει ότι η επίσκεψη σε ένα μουσείο γίνεται εξ ολοκλήρου για μαθησιακούς και εκπαιδευτικούς λόγους:

δεν ξέρω αν υπάρχει, θα ήθελα να επισκεφτώ μουσείο για την αρχαία Σπάρτη...έχω διαβάσει πάρα πολλά για την προπόνηση που έκαναν στα μικρά παιδιά, τον τρόπο που τα έκαναν, για την δομή της κοινωνίας τους...θα ήθελα να μάθω πράγματα σχετικά με αυτό....

ΕΡ: Άρα για τον λόγο της μάθησης και της εκπαίδευσης;

Ένα μουσείο αυτό σου προσφέρει. Μόνο για λόγους εκπαιδευτικούς θα πας...σε ένα μουσείο θα πας μόνο για την γνώση, για τίποτα άλλο...

Κλείνοντας επισημαίνει πως είναι σημαντική η ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά της κάθε χώρας. Συγκεκριμένα για την Ελλάδα στην οποία βρίσκεται αναφέρει το εξής:

η ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά είναι σημαντική...η Ελλάδα είναι από τους αρχαιότερους πολιτισμούς στη γη...έχει δείξει ότι μπορεί να δώσει σε όλο τον κόσμο, γνώσεις πολιτιστικές και ιστορικές...οι Έλληνες έχουν αποδείξει ότι είναι ένας λαός που του αρέσει να δίνει πράγματα και να είναι πρωτοπόρος....

Από την συνέντευξη στον κύριο Δημοσθένη κατέληξα στο συμπέρασμα πως τα μουσεία μπορούν να προσελκύσουν κοινό από όλες τις ηλικίες αρκεί να δώσουν έμφαση στη σωστή διαφήμιση. Επίσης, άλλο ένα πράγμα για το οποίο πρέπει να μεριμνήσουν τα μουσεία είναι το προσιτό εισιτήριο, το οποίο αποτελεί έναν σημαντικό παράγοντα αποχής.

Μορφοποιήθηκε: Εσοχή: Αριστερά: 2,54 εκ.

4.5 Ανάλυση Κωνσταντίνας

Η Κωνσταντίνα, 35 ετών, είναι μια νεαρή κυρία, παντρεμένη, με δύο παιδιά. Ζει από τότε που γεννήθηκε στην Κεφαλονιά, έχει μία μικρότερη αδερφή και ένα μικρότερο αδερφό και οι γονείς της ασχολούνται με γεωργικές και κτηνοτροφικές εργασίες. Σπούδασε στέλεχος υπηρεσιών ασφαλείας και εργάζεται ως ιδιωτική υπάλληλος σε λογιστικό γραφείο. Από τα παιδικά της χρόνια θυμάται ένα ήσυχο οικογενειακό περιβάλλον, ξεγνοιασιά και παιχνίδι με τους φίλους της. Της αρέσει η πεζογραφία και στον ελεύθερο χρόνο της, συνήθως, προτιμάει να πηγαίνει για ψώνια ή θα διαλέξει μια έξοδο με την οικογένειά της. Στη συνέντευξη ήταν ιδιαίτερα ντροπαλή και αρκετά διστακτική, ωστόσο, προσπάθησε να απαντήσει σε όλα τα ερωτήματα που της έθεσα. Η ειλικρίνεια της, εξ αρχής, ήταν εμφανής, γεγονός που πολλές φορές την έφερνε σε αμηχανία.

Δείχνοντάς της την εικόνα με το κορίτσι που βρίσκεται στο μουσείο παρατηρώντας τα εκθέματα, η αντίδραση της Κωνσταντίνας ήταν απαθέστατη:

βλέπω ένα κοριτσάκι, με ένα μολυβάκι να κοιτάζει κάτι αρχαία.....

Στην συνέχεια, της ζήτησα να μου πει περισσότερες λεπτομέρειες για τον χώρο και για τα συναισθήματα που της προκαλεί αυτή η εικόνα, μου απάντησε μονολεκτικά ότι ο χώρος είναι ένα μουσείο. Η ίδια, δεν μπορεί να κατανοήσει τι ακριβώς παρακολουθεί το κοριτσάκι και πιστεύει πως και το παιδί αγνοεί το είδος των εκθεμάτων που βρίσκονται στις προθήκες. Η εικόνα, της αφήνει μια αίσθηση αδιαφορίας, όπως ακριβώς είπε, εννοώντας πως μάλλον είναι αδιάφορη γενικά και μια επίσκεψη σε κάποιο μουσείο. Επισήμανε ότι το κοριτσάκι μπορεί να μην κατανοεί ακριβώς την σημασία των εκθεμάτων που παρακολουθεί, αλλά μπορεί να ενθουσιάζεται από την παλαιότητα των εκθεμάτων:

δεν ξέρω....δεν καταλαβαίνω καταρχήν αυτά που βλέπει τι είναι, και το παιδάκι, φαίνεται πως, ούτε και αυτό καταλαβαίνει....προσπαθεί, ίσως κάποιος να του αφηγείται κάτι...

Ερ: Γιατί πιστεύεις ότι δεν καταλαβαίνει;

Ενθουσιάζεται, μπορεί να ενθουσιάζεται που είναι παλιά αυτά....

Η Κωνσταντίνα, σε σχετική ερώτηση, για το ποια είναι η γνώμη της για τα μουσεία, απάντησε με ειλικρίνεια πως της είναι παντελώς αδιάφορα και η πιθανή εκδοχή συχνών επισκέψεων σε αυτά, φαντάζει τρομαχτική. Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι η ίδια δεν θα επισκεπτόταν ποτέ, εκούσια, ένα μουσείο, θεωρεί ότι είναι απαραίτητη η ύπαρξη αυτών, γιατί είναι η ιστορία μας όπως χαρακτηριστικά λέει:

εντάξει, είναι προσωπική μου επιλογή να μην πηγαίνω, αλλά σίγουρα θα πρέπει να υπάρχουν, γιατί είναι και η ιστορία μας εκεί μέσα.....

Τα μουσεία, για την Κωνσταντίνα, είναι τουριστικά αξιοθέατα, κατά κύριο λόγο, και ότι οι επισκέπτες τους θεωρεί, είναι άτομα από άλλες χώρες, με σκοπό να μάθουν την ιστορία και την κουλτούρας της χώρας που λαμβάνει χώρα το εκάστοτε μουσείο. Όταν ρωτήθηκε και η ίδια, όπως και οι υπόλοιποι ερωτηθέντες, σε ποιους

Μορφοποιήθηκε: Εσοχή: Αριστερά:
2,54 εκ.

πιστεύει πως απευθύνονται τα μουσεία, απάντησε ότι τα μουσεία απευθύνονται σε όλους, αλλά τελικά οι επισκέπτες είναι μόνο τουρίστες και παιδιά, η επίσκεψη των οποίων γίνεται αποκλειστικά για εκπαιδευτικούς λόγους, ενώ αναρωτιέται αν και άνθρωποι μεγαλύτερης ηλικίας μπορεί να είναι επισκέπτες μουσειών:

τα παιδιά, ναι, σαν εκπαιδευτικά....'ίσως τα τραβάνε μέχρι κάποια ηλικία τα παιδιά...τους τουρίστες σίγουρα....κι ίσως τους πιο μεγάλους;

Η Κωνσταντίνα, αναφέρει ότι δεν έχει καμία σχέση με τα μουσεία και δεν επιθυμεί να αποκτήσει κάποιο ανάλογο ενδιαφέρον . Έχει επισκεφτεί μόνο μία φορά μουσείο όταν ήταν παιδί, σε σχολική, εκπαιδευτική εκδρομή στο λαογραφικό μουσείο της περιοχής της. Από εκείνη την μοναδική επίσκεψή της σε μουσείο θυμάται αρκετά εκθέματα που της είχαν κάνει εντύπωση όπως για παράδειγμα οι στολές και τα παλιά έπιπλα. Όταν τη ρώτησα ποιοι πιστεύει πως είναι οι λόγοι που η ίδια δεν επισκέπτεται τα μουσεία, απάντησε πως λόγω προσωπικού γούστου, καθώς επίσης πως το θεωρεί χάσιμο χρόνου:

δεν υπάρχει κάποιος λόγος, απλά δεν μου αρέσει. Απλά δεν είναι για 'μενα! Το θεωρώ βαρετό και νοιώθω ότι χάνω τον χρόνο μου....βαριέμαι, δεν μου αρέσει να πηγαίνω σε μουσεία.....

Όταν της ζήτησα να μου σχολιάσει την ιστορική πολιτιστική κληρονομιά, αρχικά δεν κατάλαβε την ερώτηση, για αυτό της έδωσα ένα σχετικό παράδειγμα με τις παραδοσιακές φορεσιές που είχε δει μικρή στο λαογραφικό μουσείο που είχε πάει και της εξήγησα ότι αυτές οι φορεσιές είναι κομμάτι του πολιτισμού μας και γενικά όλα τα εκθέματα ενός μουσείου αποτελούν κομμάτι της ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς. Για την ίδια τα μουσεία και τα εκθέματα, δεν είναι τίποτα παραπάνω από εικόνες ,οι οποίες δεν την συγκινούν ιδιαίτερα:

ε, ναι, κάποτε, όχι τώρα, κάποτε....τώρα προσφέρουν μόνο μια εικόνα...μια εικόνα μας προσφέρουν, και αυτό, να δούμε αυτό....εμείς δεν τα έχουμε ζήσει αυτά, εμείς μπορούμε να ζήσουμε και να πάρουμε πράγματα από τους χορούς, τα πολιτιστικά , διάφορες τέτοιες εκδηλώσεις....θα μπορούσαν αυτά να μας πάνε πιο κοντά στον πολιτισμό, το να δούμε κάτι, που νομίζω ότι δεν θα έχει καμία σχέση.....

Σε ένα μουσείο, όπως λέει η ίδια, την προσοχή της θα τραβούσαν τα εκθέματα με θέμα τα αρχαία νεκροταφεία. Ακόμα αναφέρει ότι θα ήθελε κάποια στιγμή να επισκεφτεί κάποια παλιά πόλη, ένα παλάτι ή ένα κάστρο, καθώς της φαίνονται αρκετά ενδιαφέροντα. Καταλήγει λέγοντας ότι είναι η προσωπική της επιλογή να μην επισκέπτεται μουσεία, αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν σέβεται την ιστορία μας.

Από τα λεγόμενα της Κωνσταντίας γεννιούνται εύλογα ερωτήματα, για το ποιος πρέπει να μεριμνήσει ώστε να αποκτήσουν οι Έλληνες πολιτιστική παιδεία, ποιος πρέπει να δώσει στη νέα γενιά το έναυσμα ώστε να αγαπήσει τον πολιτισμό και την ιστορία μας και τέλος, ίσως στο πως μπορούμε όλοι να συμβάλλουμε σε αυτήν την αναζήτηση.

4.6 Ανάλυση Ελεάνας

Η Ελεάνα, 25 ετών, μόλις ολοκλήρωσε τις σπουδές της στον τομέα των τουριστικών και εργάζεται ως ιδιωτική υπάλληλος σε τουριστικό γραφείο. Γεννήθηκε στην Κεφαλονιά, όπου και ζει ακόμα με τους γονείς της, και τον μικρότερο αδερφό της, σε ένα ήσυχο και ξέγνοιαστο περιβάλλον. Της αρέσει πολύ ο κινηματογράφος και στον ελεύθερό της χρόνο παρακολουθεί ταινίες και ακούει μουσική. Στη συνέντευξη ήταν άνετη και οι απαντήσεις της ήταν περιεκτικές.

Η γνώμη της για την εικόνα με το κοριτσάκι είναι πολύ θετική, καθώς πιστεύει ότι τα παιδιά πρέπει να πηγαίνουν στα μουσεία και να μαθαίνουν την ιστορία τους και τον πολιτισμό τους. Παρατηρεί ότι το κοριτσάκι, βρίσκεται σε ένα αρχαιολογικό μουσείο με βάση τα εκθέματα. Θεωρεί ότι η διαδραστική μάθηση βοηθάει τα παιδιά και ότι ο καλύτερος τρόπος για να διδαχτείς την ιστορία σου είναι μέσω της εικόνας:

φαίνεται πολύ θετική.....μου δίνει μια θετική εντύπωση...τα παιδιά είναι καλό να πηγαίνουν στα μουσεία, ειδικά από μικρή ηλικία για να μαθαίνουν, να μαθαίνουν την ιστορία τους...πιστεύω ότι τα παιδιά είναι πιο εύκολο μέσω της εικόνας να μαθαίνουν κάποια πράγματα και την ιστορία. και αργότερα στο σχολείο, αν τα σχολιάζουν, να τα μαθαίνουν καλύτερα.....

Στην ερώτησή μου για την προσωπική της άποψη για τα μουσεία ,απαντάει διαφορούμενα. Κρίνει, ότι το σωστό και το πρέπει είναι να υπάρχουν μουσεία, αν και κάποια από αυτά την βρίσκουν αδιάφορη, ενώ κάποια άλλα είναι ενδιαφέροντα. Για αυτήν, η ύπαρξη ενός μουσείου έχει σημασία μόνο αν έχει κάτι να δείξει και να διδάξει στο κοινό του.

Σε άλλη ερώτηση, σχετικά με το ποιοι επισκέπτονται τα μουσεία και ποιος είναι ο γνώμονας της επίσκεψής τους, απαντάει ότι, υπάρχουν πολλές και διαφορετικές ομάδες ανθρώπων που επισκέπτονται τα μουσεία. Θεωρεί πως τα παιδιά μικρότερης ηλικίας επισκέπτονται τα μουσεία παρακινημένα, είτε από το σχολείο, είτε από την οικογένεια, και για αυτό το λόγο δεν μπορούν να εισπράξουν τα απαιτούμενα ερεθίσματα που προβάλλονται από το εκάστοτε μουσείο . Σύμφωνα με την Ελεάνα, η ηλικία από τα 30 έως τα 50, είναι η ηλικία με το μεγαλύτερο ποσοστό επισκεψιμότητας σε ένα μουσείο καθώς την θεωρεί την πιο κατάλληλη, ώστε να αντιληφθεί την αξία και την ιστορία των αντικειμένων που εκτίθενται στα μουσεία που επισκέπτεται . Επίσης, πιστεύει, πως άτομα της δικής της ηλικιακής κλίμακας, δηλαδή 18-30 ετών, επισκέπτονται ένα μουσείο πολύ σπάνια, γιατί απλά τους κουράζει. Τέλος, δηλώνει ότι παίζει σημαντικό ρόλο η οικογενειακή κατάσταση του ατόμου, η καλλιέργειά του και οι σχετικές γνώσεις που μπορεί να έχει:

περισσότερο οι μεγαλύτερες ηλικίες πιστεύω θα πάνε σε μουσεία, οι οικογενειάρχες, ή οι καλλιεργημένοι άνθρωποι....αυτοί που θα γνωρίζουν τι θα πάνε να δούνε πάνω κάτω.....δύσκολα θα πάει κάποιος σε ένα μουσείο για την αρχαία Ελλάδα, αν δεν έχει καθόλου ιδέα τι είναι η αρχαία Ελλάδα.....

Η παραπάνω άποψη της Ελεάνας έχει να κάνει με το γεγονός ότι η ίδια πιστεύει πως οι επισκέπτες του μουσείου, είναι άνθρωποι καλλιεργημένοι και γνώστες του αντικειμένου που καλούνται να παρατηρήσουν στο εκάστοτε μουσείο.

Επίσης, πως για να επισκεφτείς ένα μουσείο πρέπει να γνωρίζεις πράγματα για τα εκθέματα και να μην είσαι άσχετος ως προς το αντικείμενο. Για αυτόν τον λόγο, θεωρεί, πως όσοι επισκέπτονται ένα μουσείο και δεν γνωρίζουν τι αυτό πραγματεύεται θα βαρεθούν, όπως χαρακτηριστικά περιγράφει:

Αν κάποιος δεν ξέρει με τι έχει να κάνει ένα μουσείο θα βαριέται.....

Η Ελεάνα πιστεύει πως, ο λόγος επίσκεψης κάποιου σε ένα μουσείο είναι καθαρά εκπαιδευτικός. Σε ερώτηση μου, για το ποιο πιστεύει η ίδια πως είναι το εύρος του κοινού που επιθυμεί να προσελκύσει ένα μουσείο, είναι κάθετη ως προς την απάντησή της, ότι τα μουσεία θέλουν να προσελκύσουν όλο τον κόσμο. Εκ των υστέρων όμως, διαπιστώνει ότι δεν θέλει όλος ο κόσμος να επισκέπτεται όλα τα μουσεία και συμπληρώνει πως το προσωπικό γούστο είναι το βασικότερο κριτήριο για την επίσκεψη κάποιου ατόμου σε ένα μουσείο. Δίνει το παράδειγμα ενός συγκεκριμένου τύπου μουσείου του οποίου τα εκθέματα είναι μοντέρνα και θεωρεί ότι το εύρος της ηλικίας της επισκεψιμότητας του συγκεκριμένου μουσείου θα είναι παιδικό και νεανικό κοινό. Όπως αντίστοιχα σε ένα μουσείο με εκθέματα που απευθύνονται σε μεγαλύτερο ηλικιακά κοινό, το αντίστοιχο ηλικιακό εύρος των επισκεπτών θα είναι μέσης ηλικίας:

τα μουσεία επιθυμούν να προσελκύσουν όλον τον κόσμο, από τα μικρά τα παιδιά μέχρι τους μεγάλους ανθρώπους...από εκεί και πέρα ανάλογα το μουσείο, δηλαδή εάν είναι ένα παιδικό μουσείο, πιστεύω ότι θα πάνε περισσότερο τα παιδάκια ή σε ένα μουσείο για εκκλησιαστικά πράγματα, που θα πάνε περισσότερο οι γιαγιάδες....δεν ξέρω.....

Η προσωπική της σχέση της με τα μουσεία δεν είναι καλή, μιας και έχει να επισκεφτεί μουσείο πολλά χρόνια. Η πρώτη επαφή που είχε με κάποιο μουσείο ήταν στην παιδική της ηλικία, σε εκπαιδευτική εκδρομή με το δημοτικό σχολείο, όπου επισκέφτηκε το Αρχαιολογικό Μουσείο της Αρχαίας Ολυμπίας καθώς και τον αρχαιολογικό χώρο. Η εμπειρία της από την επίσκεψη ήταν πολύ καλή καθώς εντυπωσιάστηκε από τα εκθέματα και θα ήθελε να ξαναβρεθεί εκεί :

νομίζω ότι ήταν στην Αρχαία Ολυμπία, σε εκπαιδευτική εκδρομή στο δημοτικό....σαν παιδί δεν θυμάμαι και πολλά πράγματα, δεν μου έχουν μείνει και πολλά πράγματα...θα ήθελα να ξαναπάω κάποια στιγμή, μου άρεσε πολύ, είναι πολύ εντυπωσιακός ο χώρος, ο αρχαιολογικός χώρος...γενικά την αρχαία Ελλάδα την βρίσκω εντυπωσιακή...αναρωτιέμαι πως μπόρεσαν να τα κάνουν όλα αυτά τα πράγματα.....

Από την άλλη, η τελευταία φορά που επισκέφτηκε ένα μουσείο ήταν πριν 7 χρόνια στην Ιταλία. Σχολιάζει ότι ολόκληρη η Ιταλία είναι ένα μουσείο, λόγω της αρχιτεκτονικής της, αλλά χαρακτηριστικά θυμάται την επίσκεψής της σε ένα ιστορικό μουσείο με άμαξες καθώς ήταν κάτι διαφορετικό από τα υπόλοιπα μουσεία που είχε δει, για αυτό και την εντυπωσίασε. Άλλα μουσεία τα οποία έχει επισκεφτεί είναι τα μουσεία της Κεφαλονιάς, πάλι στα πλαίσια εκπαιδευτικών εκδρομών με το σχολείο, καθώς και στα φοιτητικά της χρόνια επισκέφτηκε τον αρχαιολογικό χώρο της Ακρόπολης και το Αρχαιολογικό Μουσείο της Ακρόπολης σε ημέρα δωρεάν εισόδου στα μουσεία. Για την ίδια, η δωρεάν είσοδος στα μουσεία είναι δελεαστική και γίνεται φανερό από το γεγονός ότι οι περισσότερες επαφές της με μουσεία γίνανε

αντίστοιχες μέρες. Πιστεύει πως οι τιμές των εισιτηρίων στα μουσεία είναι ένας αποτρεπτικός παράγοντας για την ίδια, όπως και η απόσταση:

πολλές φορές σκέφτομαι το εισιτήριο, είναι σημαντικός λόγος για μένα το οικονομικό, ακόμα και εκδρομή να έχω πάει προτιμώ να επιλέξω μια άλλη δραστηριότητα από το να πάω σε ένα μουσείο....ένας άλλος λόγος είναι η απόσταση, αν πρέπει να κάνεις μεγάλη διαδρομή για να πας σε ένα μουσείο, δύσκολα πας, το σκέφτεσαι....

Αν βρεθεί σε ένα μουσείο, θα δώσει έμφαση μόνο στα εκθέματα. Το μουσείο που θα ήθελε πολύ να επισκεφτεί είναι ένας χώρος αφιερωμένος στην δεκαετία του 80, μιας και είναι μια δεκαετία που την γοητεύει ιδιαίτερα. Καταλήγει λέγοντας, ότι πρέπει να γνωρίζουμε την πολιτιστική και ιστορική μας κληρονομιά και ότι τα μουσεία μας μαθαίνουν την ιστορία μας και το παρελθόν μας, η ίδια θεωρεί πολύ σημαντικό οι Έλληνες να γνωρίζουν την ιστορία τους:

Η Ελλάδα έχει μεγάλη ιστορία και μεγάλη κληρονομιά . Πιστεύω ότι, είναι σημαντικό να ξέρουμε την ιστορία μας, προφανώς δεν μας οδηγεί πουθενά, όπως έχουμε δει, παρόλα αυτά όμως θα έπρεπε να την ιστορία μας...θα έπρεπε να υπάρχουν χώροι όπως τα μουσεία που να μας δίνουν πληροφορίες για τους ανθρώπους, πως ήταν παλιότερα. Πιστεύω ότι το παρελθόν πρέπει να το γνωρίζουμε , είναι καλό να γνωρίζεις το παρελθόν γενικά για να ξέρεις που μπορείς να φτάσεις στο μέλλον.....όταν ένας άνθρωπος γνωρίζει το παρελθόν του, ξέρει περισσότερα πράγματα.

Η Ελεάνα, είναι ένα αρκετά συνειδητοποιημένο άτομο, παρά το νεαρό της ηλικίας της. Έχει αντιληφθεί πλήρως την αξία της πολιτιστικής κληρονομιάς, τόσο για την ίδια, όσο και για όλους τους Έλληνες. Φαίνεται να της αρέσουν τα μουσεία και οι επισκέψεις σε αυτά, και ελπίζει πως οι τιμές των εισιτηρίων θα γίνουν πιο προσιτές για το ευρύ κοινό, γεγονός που θα βοηθήσει και την ίδια να επισκεφτεί όσο περισσότερα μουσεία μπορεί.

Το επόμενο κεφάλαιο αποτελείται από τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξα έπειτα από την παραπάνω ανάλυση των συνεντεύξεων. Μέσα από τα συμπεράσματα προέκυψαν κάποια ερευνητικά ερωτήματα τα οποία θα απαντηθούν όσο το δυνατόν αναλυτικότερα.

5 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μορφοποιήθηκε: Ελληνικά (Ελλάδα)

Σε αυτό το κεφάλαιο θα αναλύσουμε τα ερευνητικά ερωτήματα, τα οποία όπως αναφέραμε και στο δεύτερο κεφάλαιο ~~που ήδη έχουμε αναφέρει στο δεύτερο κεφάλαιο, στα οποία κατέληξα και~~ είναι τα εξής:

1. Είναι οι κοινωνικές μας συναναστροφές και το κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο ζούμε, παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν την επισκεψιμότητα σε ένα μουσείο;
2. Διαδραματίζει κάποιο ρόλο το μορφωτικό επίπεδο ενός ανθρώπου, στην τάση του για μουσειακή αναζήτηση- εμπειρία;
3. Κατά πόσο ο τόπος διαμονής ενός ατόμου καθώς και η προσβασιμότητα του σε ένα μουσείο συντελεί στην επίσκεψή του σε κάποιο μουσείο;
4. Μπορεί η θεματική ενός μουσείου, να επηρεάσει την επιλογή του στο να το επισκεφτεί;

5.1 Κοινωνικός Περίγυρος

Το κοινωνικό μας περιβάλλον αποτελεί πολύ σημαντικό κομμάτι στη ζωή μας. Η οικογένειά μας, οι φίλοι μας, οι ~~συνάδελφοί~~ συνάδελφοί μας, όλοι αυτοί αποτελούν τον κοινωνικό μας περίγυρο και έχει παρατηρηθεί ότι επηρεάζουν την κρίση μας σε διάφορα πράγματα στην καθημερινή μας ζωή. ~~Ο Είναι άλλωστε γνωστόν τοις πάσι ότι ο άνθρωπος ακολουθεί την μάζα, καθώς~~ άλλωστε θεωρείται κοινωνικό ον. Πράγμα που παρατηρείται στο τέταρτο κεφάλαιο στη συνέντευξη που πήρα από την Σοφία, η οποία, παρακινήμενη από το πλήθος των επισκεπτών που βρίσκονται μπροστά από ένα έκθεμα, έχει την περιέργεια να σταθεί και εκείνη στο ίδιο και να προσπαθήσει να διακρίνει τι είναι αυτό που τους ελκύει στο συγκεκριμένο έκθεμα. Βλέπουμε ότι οι επισκέπτες των μουσείων παρακολουθούν άλλους επισκέπτες και ομάδες κατά την διάρκεια της επίσκεψης, και πολλοί είναι αυτοί, που επισκέπτονται τα μουσεία για να επικοινωνήσουν με άλλα άτομα (Taylor, 1986). Άλλες φορές πάλι, ένα άτομο παρακολουθεί τους άλλους επισκέπτες είτε από περιέργεια είτε για να λάβει κάποιες πληροφορίες από αυτούς. Πράγματι, μελέτες έχουν αποδείξει, ότι κάποιοι επισκέπτες μιμούνται τους άλλους είτε από απλή συνήθεια είτε γιατί νοιώθουν ότι έτσι μπορούν να προσανατολιστούν καλύτερα στο χώρο του μουσείου (Falk και Dierking, 1992), πράγμα το οποίο επιβεβαίωσα με την συνέντευξη της Σοφίας. Αυτοί οι επισκέπτες αποτελούν την ομάδα ατόμων που επισκέπτονται σπάνια ένα μουσείο, όπως στην περίπτωση της Σοφίας, ή είναι περιστασιακοί επισκέπτες.

Επίσης, στην περίπτωση της Μαρίας μπορούμε να αντιληφθούμε, φανερά, την επιρροή που ασκούν στη Μαρία οι κοινωνικές της συναναστροφές. Η ίδια, όπως μας είτε, ενώ επιθυμεί να επισκεφτεί ένα μουσειακό χώρο, επηρεάζεται από τις φίλες της οι οποίες δεν αρέσκονται σε τέτοιες δραστηριότητες και προτιμούν να ασχοληθούν με κάτι εντελώς διαφορετικό. Μετά από αρκετές έρευνες από διάφορους μελετητές, ένας από τους λόγους που επισκέπτεται κάποιος ένα μουσείο ορίζεται και ο ψυχαγωγικό-κοινωνικός λόγος (Rosenfeld, 1979). Ο Rosenfeld, θεωρεί, όπως αναφέρει και η Μαρία στη συνέντευξή της, ότι, η μουσειακή εμπειρία είναι μια

δραστηριότητα την οποία πρέπει να την μοιράζεσαι με άλλους. Έτσι το μουσείο λειτουργεί ως ένας φορέας στον οποίο το κοινό θέλει να λειτουργεί με κοινωνικότητα και συλλογικότητα. Το ίδιο βλέπουμε και στη συζήτηση με τον Βασίλη, που και αυτός δηλώνει ότι επισκέφτηκε ένα μουσείο της περιοχής του μόνο και μόνο γιατί ήθελε να συνοδεύσει μια φιλική του παρέα. Καταλήγουμε λοιπόν, στο συμπέρασμα ότι οι κοινωνικές συναναστροφές, επηρεάζουν την επισκεψιμότητα κάποιου σε ένα μουσείο καθώς και την συμπεριφορά του σε αυτό. Με αυτόν τον τρόπο η επίσκεψη σε ένα μουσειακό χώρο μπορεί να αναφερθεί ως κοινωνικό γεγονός, μια ευκαιρία για διασκέδαση τις περισσότερες φορές, με πρόσωπα του κοινωνικού μας περίγυρου.

5.2 Μόρφωση

Σύμφωνα με την άποψη τριών, από τους έξι συνολικά συνεντευξιαζόμενους, οι «καλλιεργημένοι» άνθρωποι είναι αυτοί που επισκέπτονται περισσότερο τα μουσεία. Με την έννοια «καλλιεργημένοι», εννοούν αυτούς που έχουν την κατάλληλη γνώση και μόρφωση σχετικά με τα μουσεία. Εύλογα, δημιουργείται το ερώτημα, αν διαδραματίζει κάποιο ρόλο το πόσο «καλλιεργημένος» είναι κάποιος και ποια μόρφωση έχει λάβει που να σχετίζεται με τα μουσεία, ώστε να επισκεφτεί ένα μουσείο; Η Ελεάνα, αναφέρει ότι οι «καλλιεργημένοι» άνθρωποι επισκέπτονται συχνά τα μουσεία επειδή γνωρίζουν τι είναι αυτό που πρόκειται να δουν. Επισκέπτονται ένα μουσείο με τη θέληση τους, έχουν γνώση του θέματος το οποίο πραγματεύεται και είναι προετοιμασμένοι για το τι θα δουν στο μουσείο. Αν δεν γνωρίζεις για το θέμα του μουσείου και δεν έχεις την κατάλληλη γνώση δεν θα μπεις στη διαδικασία να φτάσεις στο μουσείο, αυτό τουλάχιστον πιστεύουν κάποιοι από τους συνεντευξιαζόμενους.

Την ίδια τοποθέτηση κάνει και ο Bourdieu (1986), αναφέροντας ότι, καταλαβαίνουμε και κατανοούμε τι είναι, και αυτό που μας προσελκύει και τι είναι αυτό που μας αρέσει. Από την άλλη, η Σοφία πιστεύει ότι, τα άτομα με μια παραπάνω σχετική εκπαίδευση πάνω στο θέμα, θα επισκεφτούν ευκολότερα ένα μουσείο από ότι ο υπόλοιπος κόσμος, που δεν έχει την κατάλληλη γνώση, καθώς θέλουν να ενημερωθούν για το περιεχόμενο του μουσείου αλλά και για να λάβουν περισσότερες πληροφορίες από αυτές που ήδη έχουν πάνω στο εκάστοτε θέμα. Την ίδια άποψη με την Σοφία, συμμερίζεται και ο Δημοσθένης. Επομένως παρατηρούμε ότι όπως έχει πει ο Bourdieu (1986), η στροφή προς την τέχνη είναι περισσότερο επιλογή των πιο καλλιεργημένων και των πιο μορφωμένων ατόμων. Το «πολιτισμικό κεφάλαιο» όπως αναφέρω στο ~~πρώτο~~ δεύτερο κεφάλαιο μπορεί να επηρεάσει την επισκεψιμότητα ή την μη – επισκεψιμότητα ενός ατόμου σε ένα μουσείο.

5.3 Διαμονή και προσβασιμότητα

Ένας σημαντικός αποτρεπτικός παράγοντας, τον οποίο σχολίασαν οι περισσότεροι συνεντευξιαζόμενοι, είναι το τι μουσείο να επισκεφτούν καθώς πιστεύουν πως οι επιλογές τους στο νησί είναι περιορισμένες. Οι ερωτηθέντες, διαμένουν όλοι στην Κεφαλονιά και για να επισκεφτούν ένα μουσείο, θα πρέπει να

φύγουν από τον τόπο τους καθώς σχεδόν όλοι έχουν ήδη εξαντλήσει τις επισκέψεις στα τοπικά μουσεία. Με βάση αυτό, δεν βρίσκουν κάποιον ιδιαίτερο λόγο να επισκεφτούν εκ νέου τα μουσεία του νησιού και να ξαναδούν τα ίδια εκθέματα.

Η προσβασιμότητα σε ένα μουσείο εκτός της περιοχής τους είναι πολύ δύσκολη για αυτούς, λόγω του μεγάλου οικονομικού κόστους που θα προκύψει από ένα ταξίδι είτε στην υπόλοιπη Ελλάδα είτε σε κάποιο μέρος στο εξωτερικό. Κάποιοι από αυτούς έχουν την επιθυμία να επισκεφτούν μουσεία, ωστόσο υπάρχουν ανασταλτικοί παράγοντες όπως είναι η μετακίνηση, η διαμονή, το αντίτιμο του εισιτηρίου στο μουσείο και γενικά το κόστος ενός ταξιδιού, όπως προανέφερα. Κατά συνέπεια άτομα χαμηλού οικονομικού επιπέδου επισκέπτονται σπάνια ή και πολλές φορές καθόλου ένα μουσείο (Falk και Dierking, 1992).

Η προσβασιμότητα σε ένα μουσείο και η διαμονή κοντά σε ανάλογα μέρη, εξαρτώνται από πολλούς σημαντικούς παράγοντες. Πολλές φορές έχει παρατηρηθεί το γεγονός πως ακόμα και αν κάποιος διαμένει κοντά σε ένα μουσείο αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα πως θα το επισκεφτεί. Αυτό έχει να κάνει και με τον οικονομικό παράγοντα, καθώς πολλές φορές, εν μέσω οικονομικής κρίσης, η πρόσβαση στα μουσεία θεωρείται προσόν πολυτελείας, το γεγονός δηλαδή να μπορεί κάποιος να ανταπεξέλθει οικονομικά στο αντίτιμο των μουσείων.

5.4 Προσωπικό Γούστο και Θεματική Μουσείου

Το προσωπικό μας γούστο είναι ένας *απαρέγκλιτος* παράγοντας που σχετίζεται με την επίσκεψη μας ή μη σε ένα μουσείο. Όπως παρατηρήσαμε από τις συνεντεύξεις οι περισσότεροι θεωρούν πως η επίσκεψη σε κάποιο μουσείο δεν έγκειται στα ενδιαφέροντας τους, όπως στην περίπτωση της Κωνσταντίνας και του Δημοσθένη, οι οποίοι δεν αρέσκονται σε επισκέψεις σε μουσεία και το θεωρούν χάσιμο χρόνου. Ωστόσο στην περίπτωση του Βασίλη παρατηρήσαμε πως όταν ήταν νεότερος, τα γούστα του ήταν διαφορετικά και μεγαλώνοντας συνειδητοποίησε και μετάνιωσε για το γεγονός, ότι δηλαδή δεν έδωσε μεγαλύτερη έμφαση σε ανάλογες επισκέψεις σε μουσεία, που όπως είπε θα του πρόσφεραν περισσότερες γνώσεις πάνω στο θέμα.

Στο βιβλίο του, Η Αγάπη της Τέχνης, ο Bourdieu μας ωθεί να αναρωτηθούμε γιατί η πρόσβαση στα πολιτιστικά αγαθά να είναι επιλογή της καλλιεργημένης τάξης και γιατί κάποιες ομάδες ανθρώπων αποφεύγουν την πρόσβαση σε αυτά. Απαντώντας δε ο ίδιος ότι αυτό που κατανοούμε είναι και αυτό που μας αρέσει. Άτομα πολλές φορές αποκλείονται από μόνα τους από το μουσείο, αφού δεν μπορούν να κατανοήσουν και να αισθανθούν την σημαντικότητα των πολιτιστικών αγαθών. (Bourdieu και Darbel, 1997). Μπορούμε λοιπόν να συμπεράνουμε πως κάποιοι ερωτηθέντες δεν είχαν την δυνατότητα να αναπτύξουν αυτήν την έλξη που ασκούν τα μουσεία είτε εξαιτίας της οικογένειας, είτε εξαιτίας του σχολείου είτε εξαιτίας του κοινωνικού περιγύρου, όπως προαναφέραμε, που δεν κατάφεραν να τους εμψυχήσουν την αγάπη για τα μουσεία.

Ωστόσο έναν σημαντικό παράγοντα αποτελεί και η ίδια η θεματική των μουσείων. Δηλαδή μπορεί το ίδιο το θέμα του μουσείου και τα εκθέματα που

προβάλλονται σε αυτό, να μην ελκύουν τους επισκέπτες. Πολλοί από μας βρίσκουμε ενδιαφέρον τον αρχαίο πολιτισμό, ενώ άλλους τους αφήνει αδιάφορους και τους αρέσει η ζωγραφική ή η ιστορία ή οποιαδήποτε άλλη τέχνη. Εκείνοι θα αναζητήσουν αλλού τα ενδιαφέροντα τους, σε κάποιο μέρος εκτός μουσείου. Μέσα από αυτά τα παραδείγματα μπορούμε να αντιληφθούμε το πώς το προσωπικό γούστο και η θεματική του μουσείου μπορούν να ελκύσουν ή να αποτρέψουν το κοινό.

5.5 Μεμονωμένος Επισκέπτης ή Ομαδική Εμπειρία

Το ερώτημα που θα αναπτύξουμε σε αυτήν την παράγραφο αφορά αποκλειστικά το αν υπάρχει μεμονωμένος επισκέπτης. Υπάρχει, άραγε, κάποιος ο οποίος αρέσκεται στο να επισκέπτεται κάποιο μουσείο μόνος του; Σε όλες τις συνεντεύξεις παρατήρησα ότι κανείς δεν επισκέφτηκε ποτέ ένα μουσείο μόνος του, κανείς δεν πήρε την πρωτοβουλία να επισκεφτεί μεμονωμένα κάποιο μουσείο. Αντιθέτως, όλοι οι ερωτηθέντες επισκέφτηκαν κάποιο μουσείο είτε στα πλαίσια κάποιας σχολικής, εκπαιδευτικής εκδρομής, είτε με την οικογένειά τους είτε με φίλους τους. Με μια απλή, καθημερινή μας επίσκεψη σε ένα μουσείο, μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι η πλειοψηφία των επισκεπτών αποτελείται από ομάδες, με αυτόν τον τρόπο μπορούμε να συμπεράνουμε πως είναι μια δραστηριότητα ομαδική. Αυτό το γεγονός ξεκινάει από την παιδική ηλικία, αφού τα παιδιά θα επισκεφτούν κάποιο μουσείο έπειτα από παρότρυνση των γονιών ή στα πλαίσια του σχολείου που θα διοργανώσει μια επίσκεψη σε ένα μουσείο, εννοείται ομαδική αφού αναφερόμαστε σε σχολείο. Με το πέρασμα στη μεγαλύτερη ηλικία, αυτό το γεγονός δεν φαίνεται να αλλάζει, αντιθέτως, παρατηρούμε την αναζήτηση για μουσειακή εμπειρία από ένα ζευγάρι, από μια ομάδα φίλων, ή από ένα γκρουπ αποτελούμενο από τουρίστες (Black, 2009). Η μοναδική και σπάνια φορά που θα δούμε ένα μεμονωμένο επισκέπτη, είναι όταν ο ίδιος θα έχει κάποια πιο στενή σχέση με το αντικείμενο των μουσείων και θα προβεί εκεί τις περισσότερες φορές για κάποια επαγγελματική έρευνα.

5.6 «Πρέπει» να πηγαίνουμε, αλλά δεν το κάνουμε

Όλοι οι ερωτηθέντες, χωρίς εξαιρέσεις, σχολιάζουν ότι πρέπει να επισκεπτόμαστε όλοι τα μουσεία. Σχολιάζουν πως η επίσκεψη στα μουσεία είναι απαραίτητη, εξαιτίας των πραγμάτων που προσφέρει. Παρόλο που δηλώνουν κάτι τέτοιο και οι έξι συνεντευζιαζόμενοι δεν επισκέπτονται τα μουσεία, είτε λόγω περιορισμένου χρόνου είτε οικονομικών δυσχερειών είτε τέλος, επειδή δεν αρέσκονται σε τέτοιου είδους εμπειρίες. Ο Βασίλης και η Μαρία λένε ότι πρέπει να επισκεπτόμαστε τα μουσεία γιατί αποτελούν την ιστορία μας και την εθνική μας ταυτότητα. Η Ελεάνα, ο Δημοσθένης και η Σοφία θεωρούν ότι είναι αναγκαία η επίσκεψη ενός ατόμου σε κάποιο μουσείο, καθώς προσφέρει μόρφωση και γνώση πάνω στο αντικείμενο της ιστορική του κληρονομιάς. Ακόμα και Κωνσταντίνα η οποία απέχει από τα μουσεία, καθώς πιστεύει πως δεν έχουν κάτι να προσφέρουν επιπλέον στις εμπειρίες της, θεωρεί ότι άτομα που προσελκύονται από τους μουσειακούς χώρους πρέπει να πηγαίνουν σε αυτούς. Δεν μπόρεσα να δώσω μια

αναλυτική απάντηση για αυτήν την συμπεριφορά. Είναι μάλλον από τις ανεξήγητες συμπεριφορές των ανθρώπων που παρατηρούμε συχνά. Όπως βλέπουμε το παράδειγμα με τον καπνιστή ο οποίος ξέρει ότι δεν πρέπει να καπνίζει γιατί βλάπτει την υγεία του, αλλά συνεχίζει και καπνίζει. Θα ήταν ενδιαφέρον μάλιστα να γίνει στο μέλλον, μια πιο εξακριβωμένη έρευνα πάνω στο συγκεκριμένο θέμα.

Μετά τις απαντήσεις που δόθηκαν στα ερευνητικά ερωτήματα που προέκυψαν στην έρευνα, ακολουθούν οι προτάσεις για περαιτέρω μελλοντική έρευνα για μένα ή για συναδέλφους.

6 ΚΕΦΑΛΑΙΟ : ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ

Σε αυτό το κεφάλαιο, θα αναφερθώ σε προτάσεις που θα βοηθήσουν άλλους μελετητές να προχωρήσουν σε μια παρόμοια έρευνα, ποια στοιχεία μπορούν να κρατήσουν και σε ποια μέρη μπορούν να επικεντρωθούν και να ερευνηθούν σε βάθος.

Όπως έχω ήδη αναφέρει, η εργασία μου είναι βασισμένη στη μέθοδο της ποιοτικής έρευνας. Η ποιοτική προσέγγιση στην έρευνα στοχεύει στην διερεύνηση και κατανόηση σε βάθος των κοινωνικών φαινομένων, η οποία παρέχει τη δυνατότητα στον ερευνητή να αντλήσει πλούσιες πληροφορίες για το υπό εξέταση θέμα, η ποιοτική έρευνα αποτελεί την ενδεδειγμένη μεθοδολογία για να απαντηθούν τα ερωτήματα που σχετίζονται με το "Γιατί;" και το "Πώς;" των φαινομένων. Αυτή η μεθοδολογία αποτέλεσε την κατάλληλη επιλογή, ώστε να καταφέρω να διερευνήσω σε βάθος την στάση, την αντίληψη, τα κίνητρα, καθώς και τα συναισθηματικά δεδομένα της συμπεριφοράς των ατόμων που ερωτήθηκαν σχετικά με την επισκεψιμότητα στα μουσεία καθώς και τις εμπειρίες τους από αυτήν. Σε αυτό το σημείο μπορώ να προτείνω σε κάποιον μελλοντικό ερευνητή που θα ασχοληθεί με ένα παρόμοιο θέμα, να προσεγγίσει το θέμα με μια ποσοτική έρευνα. Τέλος, μπορεί να προσεγγίσει το θέμα της έρευνας του με μικτές προσεγγίσεις, δηλαδή με συνδυασμό ποιοτικής και ποσοτικής έρευνας.

Άλλος ένας τρόπος διαφορετικής προσέγγισης του θέματος θα μπορούσε να γίνει με βάση το φύλο των ερωτηθέντων, ώστε να μπορούμε να ερευνήσουμε τις διαφορές και τις ομοιότητες που μπορεί να υπάρξουν εξετάζοντάς το με γνώμονα αυτόν τον παράγοντα.

Σημαντική έρευνα επίσης θα ήταν η προσέγγιση του θέματος με βάση την εθνικότητα. Κατά πόσο επηρεάζει δηλαδή την επίσκεψη σε ένα μουσείο η διαφορετική εθνικότητα, κατά πόσο οι Έλληνες αναγνωρίζουν την ιστορική πολιτιστική αξία των μουσείων σε σχέση με τους ξένους που επισκέπτονται αντίστοιχα μουσεία της χώρας μας και τέλος αν η επίσκεψη μας σε αυτά ενεργοποιεί συναισθήματα (π.χ εθνική υπερηφάνεια), στους Έλληνες σε σχέση με τους επισκέπτες άλλων εθνικοτήτων.

Κάποιος άλλος ερευνητής θα μπορούσε κάποιος να γράψει μια εργασία η οποία να βασίζεται σε ηλικιακά κριτήρια. Δηλαδή να διαμορφώσει ηλικίες, μέσα από στατιστικά μοντέλα και να ερευνήσει σε βάθος το πώς η ηλικία συνδέεται με τις επισκέψεις στα μουσεία, ποιες είναι οι ηλικίες με τα μεγαλύτερα ποσοστά επισκέψεων και γιατί, και να βρει τρόπους, τους οποίους θα προτείνει στα μουσεία, ώστε να προσελκύσουν το κοινό ανάλογα με την ηλικία του.

Τέλος, άλλος ένας τρόπος προσέγγισης του θέματος, και πιο σημαντικός κατ' εμέ, είναι το πώς ο οικονομικός παράγοντας επηρεάζει τις επισκέψεις στα μουσεία και γιατί, και με ποιους τρόπους θα μπορούσε να λυθεί το συγκεκριμένο πρόβλημα, ώστε τα μουσεία να γίνουν μέρη που δεν θα επιτρέπουν τις κοινωνικές διαφορές ανάμεσα στους επισκέπτες τους. Έχω ήδη αναφερθεί στο συγκεκριμένο πρόβλημα και στο πόσο επηρεάζει τις επισκέψεις στα μουσεία. Ελπίζω, λοιπόν ο μελλοντικός ερευνητής να καταφέρει να δώσει λύσεις ώστε οι επισκέπτες να μπορούν να βιώσουν την εμπειρία των μουσείων χωρίς να σκέφτονται το κόστος της επίσκεψης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

Βουδούρη, Δ.(2003) *Κράτος και Μουσεία: Το θεσμικό πλαίσιο των Αρχαιολογικών Μουσείων*. Αθήνα- Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε..

Νάκου, Ει.(2001) *Μουσεία: Εμείς, τα πράγματα και πολιτισμός*. Αθήνα: Εκδόσεις νήσος.

Οικονόμου, Μ.(2003) *Μουσείο: Αποθήκη ή ζωντανός οργανισμός; Μουσειολογικοί προβληματισμοί και ζητήματα*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική Α.Ε..

Black, G.(2009) *Το ελκυστικό μουσείο. Μουσεία και Επισκέπτες* Αθήνα: ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΟΜΙΛΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ξενόγλωσση

Birney, B. (1986). *A comparative study of children's perceptions and knowledge of wildlife and conservation as they relate to field trip experiences at the Los Angeles County Museum of Natural History and the Los Angeles Zoo*. Unpublished doctoral dissertation. University of California at Los Angeles. In Falk, J. H. & Dierking, L. D. (1992) *The Museum Experience*, pp. 52, Washington DC: Whalesback books

Bourdieu, P., Darbel, A., Schnapper, D. (1997) *The love of art: European Art Museums and Their Public*. pp.182, Cambridge : Polity Press

Falk, J. H. (1992). *The utilization of Science museums by African Americans*. Unpublished manuscript. In J. H. Falk & L. D. In Falk, J. H. & Dierking, L. D. (1992) *The Museum Experience*, pp. 15, Washington DC: Whalesback books

Falk, J.H. & Dierking, L.D. (1991). *The effect of visitation frequency on long term recollection*. In Falk, J. H. & Dierking, L. D. (1992) *The Museum Experience*, pp. 90, Washington DC: Whalesback books

Graburn, N. (1977). "*The museum and visitor experience*". Roundtable Reports (fall). In S.K. Nickols, M. Alexander & K.Yellis (eds). *Museum Education Anthology 1973-1983*, Washigton DC: Museum Education Roundtable

Hanquinet, L.(2013) Visitors to modern and contemporary art museums: towards a new sociology of 'cultural profiles'. *The Sociological Review*, Vol. 61, 790–813

Jansen-Verbeke, M., Rekom, J.(1996) Scanning museum visitors: Urban tourism marketing. *Annals of Tourism Research*, Vol.23, No.2, pp.367-375.

Kawashima, N.(1998) Knowing the Public. A Review of Museum Marketing Literature and Research. *Museum Management and Curatorship*, Vol. 17, No. 1, pp. 21–39

Longhurst, B.J, Bagnall, G., Savage, M.(2005) *Globalization and Belonging*. London: SAGE Publications

Rosenfeld, S. (1979). “ *The context of informal learning in zoos*”, *Museum Education Roundtable reports*, 4(2), 1-3, 10-15. In Falk, J. H. & Dierking, L. D. (1992) *The Museum Experience*, pp. 43, Washington DC: Whalesback books